

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM

People who engage in BDSM sex and their inner coming out

Magisterská diplomová práce

Autor: Marek Pospíšil

Vedoucí práce: PhDr. Olga Pechová, Ph.D.

Olomouc

2013

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma:
„Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM“ vypracoval samostatně pod
odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl/a jsem všechny použité
podklady a literaturu.

V dne Podpis

Děkuji PhDr. Olze Pechové, Ph.D. za odborné vedení práce, trpělivost a všechny inspirující podněty. Dále děkuji RNDr. Evě Jozífkové, Ph.D. za inspiraci a pomoc při hledání pramenů. Velký dík patří i všem participantům výzkumu za jejich ochotu podělit se o své zkušenosti. Děkuji i všem, kteří mě při psaní této práce všemožně podporovali.

Obsah

ÚVOD.....	7
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	8
1. Lidská sexualita	9
1.1. Etapy psychosexuálního vývoje	9
1.1.1. Narození – předškolní věk	9
1.1.2. Předškolní věk – konec puberty	10
1.1.3. Puberta – raná adolescence	11
1.1.4. Střední a pozdní adolescence	11
1.2. Psychosexuální vývoj – S.Freud	11
1.3. Sexuální motivace	12
1.3.1. Pohlavní identita	13
1.3.2. Pohlavní role	13
1.3.3. Sexuální preference.....	14
1.3.4. Sexuální chování a sexuální emoce	14
1.3.5. Sexuální orientace	14
1.4. Poruchy sexuální preference (parafilie), F65	15
1.4.1. Sadomasochismus, F65.5.....	17
1.4.2. Změny v pojetí sadismu, masochismu a sadomasochismu v MKN a DSM ..	19
2. BDSM	22
2.1. Pojem BDSM	22
2.2. BDSM coming out	24
2.3. Pravidla bezpečnosti.....	26
2.4. BDSM subkultura v ČR	27
2.5. Posouvání norem v sexu.....	28
3. Rešerš zahraničních a tuzemských studií.....	30
II. VÝZKUMNÁ ČÁST	35
4. Cíle výzkumu	36
5. Výzkumné otázky	37
6. Metodologický rámec a metody	38
6.1. Typ výzkumu	38
6.2. Metoda získávání dat.....	38

6.3.	Metoda analýzy dat	39
6.4.	Etické aspekty výzkumu	40
7.	Výzkumný soubor.....	41
7.1.	Metoda výběru výzkumného souboru.....	41
7.2.	Charakteristika výzkumného souboru.....	42
8.	Analýza dat	43
8.1.	Výzkumná otázka č. 1	43
8.2.	Výzkumná otázka č. 2	44
8.3.	Výzkumná otázka č. 3	48
9.	Odpovědi na výzkumné otázky.....	51
9.1.	Odpověď na 1. výzkumnou otázku	51
9.2.	Odpověď na 2. výzkumnou otázku	51
9.3.	Odpověď na 3. výzkumnou otázku	52
10.	Diskuse.....	54
11.	ZÁVĚR	58
	SOUHRN	59
	Seznam použitých zdrojů a literatury	63
Přílohy		
	Příloha 1: Formulář zadání Magisterské diplomové práce	
	Příloha 2: Abstrakt diplomové práce	
	Příloha 3: Abstract of Thesis	
	Příloha 4: Ukázka výchozích dat – doslovný přepis části rozhovoru	

Je to jako když celý život piješ čaj s něčím, a ten čaj ti s tím chutná, a pak jdeš někam jinam, kde to v tom čaji není, tak teprve zjistíš, že ti tam něco chybí, ale nevíš co to je. Ale když si to pojmenuješ, aha, je to cukr, tak teprve řekneš, já mám rád cukr. Ale to, že byl ten čaj celou dobu sladký, ti nic moc nedá.

- část výpovědi participantky o jejím vnitřním coming outu

ÚVOD

Objevování vlastní sexuality je nedílnou součástí života každého člověka. A nalezení uspokojení v něčem, co mnoho lidí odsuzuje, může být velmi matoucí. Někteří se mohou zaleknout a snažit se svoje touhy potlačit. Považuji to za nebezpečné a zbytečné.

Tato práce pojednává o lidech, kteří nacházejí sexuální uspokojení v oblasti, která se dá označit zkratkou BDSM. Tento termín zahrnuje mnoho sexuálních aktivit, které se vyznačují vyvoláváním silných negativních a pozitivních emocí skrze působení a přijímání fyzické i psychické bolesti, omezování pohybu a smyslových podnětů, a zaujímání silně nadřazené nebo podřazené role vůči protějšku.

Cílem této práce je zmapování procesu, kterým museli projít, než si uvědomili a přijali svoji sexualitu. Věřím, že takové poznání může pomoci ke zvýšení povědomí a informovanosti o fenoménu BDSM a zároveň napomoci k jeho pochopení a přijetí jako další možné variantě, jak bez ohrožení sebe nebo druhých uspokojit svoje potřeby.

Práce navazuje na mojí postupovou práci, ve které jsem se zabýval stejným tématem. Považoval jsem za přínosné ji rozšířit o další teoretické i výzkumné poznatky, protože je tato oblast v současnosti velmi živá, a pohled na ní se každým rokem mění.

V teoretické části práce se věnuji lidské sexualitě, jejímu vývoji a vztahu k BDSM. Dále pak oblasti BDSM jako takové a způsobům, jakými se dá bezpečně praktikovat. Výzkumná část obsahuje analýzu rozhovorů s lidmi, kteří BDSM praktikují, a odpovědi na otázky ohledně jejich objevování této preference, procesu přijímání a náhled do jejich současného života, kdy je již běžnou součástí jejich fungování.

Doufám, že tato práce přispěje k větší toleranci lidí, kteří se chtějí bavit jinak, než většina.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Lidská sexualita

Sexualita představuje jeden ze základních individuálních a interpersonálních motivů v životě každého jedince. Člověk se rodí jako tvor sexuální a pohlavnost ho provází v podstatě po celý život. Ovlivňuje jeho osobnost i mezilidské vztahy a zpětně je jimi ovlivňována. Je specifickou formou komunikace, zdrojem hlubokých emocí, faktorem organizujícím lidské chování a prožívání (Weiss, 2002, 9).

K tomu, abychom porozuměli sexuálním variacím, je třeba vědět něco o běžné lidské sexualitě, abychom si mohli ujasnit, jak moc se vlastně liší nebo neliší od „normální“ sexuality. Tato kapitola se tak zabývá psychosexuálním vývojem, sexuální motivací, poruchami sexuální preference a návrhy na změnu v pojetí sadomasochismu. Cílem je vytvoření rámce, ve kterém se budeme pohybovat ve druhé kapitole a ujasnění si pohledu odborníků na sadomasochismus, potažmo BDSM. Hranice mezi normálním a nenormálním není vždy jasná.

1.1. Etapy psychosexuálního vývoje

Weiss et al. (2010) rozeznávají u sexuálního vývoje dítěte čtyři stupně.

1. narození – předškolní věk
2. předškolní věk – konec pubescence
3. puberta – ranná adolescence
4. střední a pozdní adolescence

1.1.1. Narození – předškolní věk

V prvním roce života jsou primární tělesné pocity. Způsob, jakým přistupujeme k vlastnímu tělu a tělesným funkcím, určuje míru komfortu při tělesné blízkosti v sexuálních vztazích. Následný postoj k vlastnímu tělu formuje sebeúctu a formování vlastního já. Dítě spontánně vyjadřuje svoji zvědavost o tělo, tedy i o pohlaví, pokud není naučeno takové chování potlačovat nebo tlumit. Má zájem o tělesné funkce a těší se z nich, pokud fungují dobře a je nespokojené v opačném případě. S postupným vývojem se zvyšuje zájem o sociální stimulaci a vlastní prozkoumávání. V prvním roce děti často projevují zájem o produkty vylučování. Poté se rychlost vývoje a růstu výrazně zrychluje. Dítě získává schopnost otáčet

předloktím a může si záměrně a účinně stimulovat genitál, učí se ovládat své vylučování pomocí svěračů a uvolňovat napětí pomocí stimulace genitálu. Do pěti let je dohotovena neuronální síť, která je odpovědná za vědomou pozornost a volní kontrolu močového měchýře, útroby a sexuálních funkcí (Weiss et al., 2010).

1.1.2. Předškolní věk – konec puberty

Toto období je charakterizováno zpomaleným tělesným růstem, základní jemná a hrubá motorika je plně vyvinutá, charakteristická je potřeba autonomie a soukromí. Dítě je vedeno k tělesně zdravému, kulturně přijatelnému, společenskému a estetickému vzorci vylučovacího chování.

Na základní škole projevují děti zájem o obscénní slova, i když často neznají jejich význam, píšou si milostná psaníčka, mají sexuální fantazie. Formuje se dívčí či chlapecká identita na základě způsobů chování, které se opírají o pohlavně-rolové stereotypy. Podle míry, ve které je po nich dodržování těchto rolí vyžadováno, může být zesílena tendence být dominantní (u chlapců) nebo poddajný (u dívek) nebo, v případě kladení důrazu na rovnost pohlaví, jsou tyto tendence oslabeny a je prostor spíše pro respekt a akceptaci. Konfrontace těchto dvou opačných tendencí (dominance a poddajnost) se zdá být důležitým činitelem při formování identity. I přestože se dívky cítí často chlapci omezovány, vyhledávají kontakt s nimi i za cenu toho, že jsou jen „trpěny“. Údajně touží být žádané, obletované a předmětem chlapeckého soupeření, což kladně utváří ženské sebevědomí. Často vystupují vůči chlapcům v roli vychovatelky. Ti na to reagují tak, že jejich napomenutí zlehčují a berou je jako obtěžující. Svoji převahu pak často znovu získávají skrze demonstraci síly.

Podle studie sexuálního chování u dětí 2 – 7 let se prokázal nárůst projevů sexuality s věkem. Dívčata byla zaměřena spíše na sociální chování, rodinu a pohlavní roli, chlapci spíše na průzkumné chování a informační aktivity. Děti odpovídaly na otázky, které zkoumaly, jak a na co si hrají, v jakém jsou kontaktu s opačným pohlavím, jaký mají zájem o sexuální chování, jak moc se zajímají o svoje tělo a jestli ho ukazují, častost používání hrubých slov apod. Rozdíly v odpovědích dle pohlaví byly statisticky významné (Weiss et al., 2010).

1.1.3. Puberta – ranná adolescence

Období s velmi proměnlivým trváním, obvykle mezi 13. a 15. rokem, které je považováno za nejsložitější období z celé ontogeneze. Probíhají velké hormonální změny, které způsobují další tělesný růst a rozvoj sekundárních pohlavních znaků. Mění se i chování. Mladí lidé jsou často velmi citliví, zbrklí, jednají bezmyšlenkovitě. Je to období aktivního psychosexuálního vývoje (Weiss et al., 2010).

1.1.4. Střední a pozdní adolescence

Toto období začíná zhruba od 16. roku, počátek je velmi proměnlivý. Nastává hormonální rovnováha, ztotožnění se s sekundárními pohlavními znaky, tempo růstu je zpomalené. Sexuální nutkání je uspokojováno masturbací nebo partnerským sexem (nejen koitálním). Typické je rozvíjení partnerských vztahů, ve kterých je sex běžnou součástí. Jde o období hledání vlastní identity. Dochází k vývoji nových postojů a zájmů a dosažení nových vzorců chování (Weiss et al., 2010).

1.2. Psychosexuální vývoj – S.Freud

Tento Freudův koncept, který je přes sto let starý, považuji za důležité zmínit, protože mnoho pojmů, o kterých ve své koncepci mluví, se používá dodnes, a do určité míry zlidověly.

V rámci své Teorie pudů pracoval Freud s předpokladem, že existují dva základní pudy. Pud sebezáchovy (pud já) a pud sexuální. Pud samotný definuje jako „*psychické zastoupení (reprezentaci) onoho podráždění, které trvale tryská z vnitřního somatického pramene*“ (Plháková, 2007, 362). Lidská psychika má pak tendenci udržet nízkou a konstantní úroveň duševní energie. Pokud se energie nahromadí, má tendenci jí nějak vybit, což je doprovázeno pocitem úlevy a slasti. Energetickou složku sexuálního pudu, nazval libido. Sexuální život člověka tak začíná narozením, protože se rodí se sexuálním pudem. Libido prochází určitým vývojem, během kterého se štěpí na dílčí komponenty. Psychosexuální vývoj má pět základních fází. Orální, anální, falickou, latentní a genitální. První tři odpovídají erotogenním zónám, jejichž drážděním snadno dojde ke vzrušení (Plháková, 2007).

Orální fáze probíhá v prvním roce života. Orgánem slasti jsou ústa, kterými saje z prsu matky. Což prožívá slastně. Anální fáze probíhá kolem druhého roku života. Nejdůležitější erotogenní oblastí se stává anální zóna. Dítě se učí zadržovat a vypouštět moč a stolicí (ovládat svěrače), což vede k tomu, že si může samo určit, kdy uvolní nebo neuvolní napětí a prožije tak, nebo neprožije, pocit úlevy a slasti. Falická fáze probíhá mezi třetím a pátým rokem života. V tomto období se dítě zajímá o své tělo i o těla druhých. Zjišťují tak, že dotýkáním se pohlavních orgánů mohou dosáhnout příjemných pocitů. Zjišťují také, že mají stejné pohlaví, jako jejich matka nebo otec, dochází i k tomu, že jsou schopny zařadit sebe i druhé k určitému pohlaví. Během tohoto období je formován vztah k rodičům pomocí prožívání Oidipovského nebo Elektřina komplexu. Latentní fáze probíhá mezi šestým a jedenáctým rokem života. Oidipovský (Elektřin) komplex je zcela vytěsněn a dítě ztrácí zájem o opačné pohlaví. Genitální stadium začíná na počátku dospívání. Znovu se probouzí zájem o opačné pohlaví, dospívající navazuje vztahy mimo rodinu. Tyto nové vztahy jsou silně podmíněny vztahy, které byly v původní rodině (Weiss et al., 2010).

Smolík (2002) uvádí, že dle psychoanalytické teorie jsou poruchy sexuální preference způsobené fixací na některou fázi psychosexuálního vývoje nebo pokusem o únik před kastrací úzkostí.

Z hlediska strukturálního modelu osobnosti Jozífková (2007) uvádí, že *„bolest poskytuje masochistovi trest požadovaný superegem jako platbu za sexuální potěšení. Sadismus je způsoben slabým superegem, slabým egem a příliš silným id.“* (12)

1.3. Sexuální motivace

„Motivace je stav, který aktivizuje chování a dává mu směr.“ (Atkinson, 2003, 348). Definice Plhákové (2007) je o něco obsáhlejší. Definuje motivaci jako *„souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.“* (319). Sexuální motivaci dále rozvádí v tom smyslu, že je to motiv zajišťující přežití druhu, i když samotné plození a libost spolu nemusí souviset.

Podobně nahlíží na sexuální motivaci i Zvěřina (2003), jako nejen na pudovou záležitost, i když prvky typické pro pudové chování v lidské sexualitě jistě jsou, ale i na celou škálu aktivit, které zajišťují nalezení co nejperspektivnějšího partnera. U lidské sexuální motivace doporučuje rozlišit čtyři základní komponenty. Sexuální identifikaci, sexuální orientaci, sexuální emoce a sexuální chování. Tyto čtyři základní komponenty jsou velice podobné čtyřem komponentám, které uvádí Weiss et al. (2010). Jsou to pohlavní identita, pohlavní role, sexuální preference, sexuální chování a sexuální emoce, které rozvedu blíže.

1.3.1. Pohlavní identita

Dle Weisse et al. (2010) se sexuální (či pohlavní) identita utváří v raném dětství, nejdéle do 3 let. Sexuální identifikace je potom pocit příslušnosti k mužskému nebo ženskému pohlaví. Kritickou fází je druhý trimestr prenatalního vývoje. Definitivní formování probíhá po porodu součinností predispozic a vlivů prostředí. Projevem sexuální identifikace je schopnost zaujmout k ní odpovídající sociální roli.

1.3.2. Pohlavní role

Je tedy vnějším projevem sexuální identity. Pro její utváření jsou rozhodující kulturně-společenské vlivy, které zprostředkovává hlavně rodina. Podle rodičů si děti osvojují adekvátní vzorce chování a postoje k druhému pohlaví a rodiče také slouží jako identifikační figury. Později se k vlivu rodičů připojují i vlivy vrstevníků a další kulturně-společenské vlivy (škola, média). Existují určité stereotypy v chování k dětem podle pohlaví. Často bývají chlapci preferováni, očekává se od nich větší nezávislost a fyzická zdatnost. U dívek se často očekává krása a umělecký talent. Chlapcům se více povoluje vzdát se. Na pláč dívky opatrovnici reagují rychleji než na pláč chlapce. Tento přístup je často nevědomý. Ve 2 až 3 letech dochází k uvědomování si gender role, tedy rozdílu mezi mužskostí a ženskostí, které se projevují třeba v tom, že hračky pro chlapce a dívky bývají úplně jiné. I ve školním věku pokračuje posilování těchto stereotypů. U chlapců se více podporují kompetitivní hry a sport, u dívek vyhýbání se nebezpečí, opatrné a jemné chování. V adolescenci jsou chlapci zaměřeni na úspěch ve sportu, u dívek a mužnost.

Dívky zase na atraktivitu a popularitu, jejímž konečným cílem je manželství a mateřství (Weiss et al., 2010).

1.3.3. Sexuální preference

Jedná se o způsob, jakým jedinec dosahuje sexuálního uspokojení, a toho, jakým objektem je eroticky přitahován. Mechanismus vývoje není zatím plně objasněn. Jedince, praktikující BDSM lze diagnostikovat právě jako osoby s poruchami sexuální preference (Weiss et al., 2010).

1.3.4. Sexuální chování a sexuální emoce

Sexuální chování je podmíněno rozvojem sexuálních emocí. K jejich rozvinutí dochází především v období puberty a adolescence. Jde o schopnost sexuálního vzrušení, dosažení orgasmu a satisfakce, rozvoj citu zamilovanosti jako erotická fascinace sexuálním objektem. Samotné sexuální chování má různé funkce. Např. rozvoj vztahů, podpora sebeúcty, zdroj potěšení, uvolnění tenze, materiální zisk. Chování dospívajících a zvláštnosti jejich psychiky lze chápat jako víceméně úspěšné úsilí o přizpůsobení se podmínkám biologickým, psychickým a sociálním. Právě v pubertě dochází k integraci sexuální identity, reaktivity a preference. U naší populace tedy mezi 10. a 15. rokem. Ovšem psychosexuální vývoj je proti somatosexuálnímu opožděn. Názory pro zahájení párových sexuálních aktivit jsou různé. V nás dochází k první souloži průměrně mezi 17. a 18. rokem. Podle zákona je minimální věková hranice pro provozování sexuálních aktivit 15 let (Weiss et al., 2010).

1.3.5. Sexuální orientace

V tomto novějším podání se sexuální orientace neřadí mezi základní komponenty sexuální motivace a je probrána zvlášť, jako „*celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený stav výlučné nebo převažující erotické a citové preference osob daného pohlaví.*“ (Weiss et al., 2010, 107). Rozlišujeme sexuální orientaci heterosexuální, homosexuální a bisexuální. Většina lidí má orientaci heterosexuální, v menšině jsou jedinci s homosexuální orientací (odhady jsou mezi 1% až 10%). Bisexuální orientace je některými autory zpochybňována nebo považována za velmi vzácnou (Weiss et al., 2010).

1.4. Poruchy sexuální preference (parafilie), F65

Termíny sexuální deviace, parafilie a sexuální variace se používaly a někde stále používají ve stejném významu. Nejvhodnějším termínem, pokud vůbec chceme tyto preference zahrnovat do seznamu MKN, se v současné době dle Jozífkové (2003) jeví sexuální variace, protože nenese negativní zabarvení a je tak nejvíce neutrální. Nicméně v knize Sexuologie z roku 2010, jejímž autorem je Weiss et al., se stále používají pojmy parafilie a sexuální deviace.

V MKN-10 (2009) jsou Poruchy sexuální preference, kam je zařazen i sadomasochismus, v kapitole Poruchy duševní a poruchy chování v oddílu Poruchy osobnosti a chování u dospělých.

Do oddílu Poruchy osobnosti a chování u dospělých jsou řazeny:

- specifické poruchy osobnosti
- smíšené a jiné poruchy osobnosti
- přetrvávající změny osobnosti, které nelze přisoudit poškození nebo nemoci mozku
- návykové a impulzivní poruchy
- poruchy pohlavní identity
- poruchy sexuální preference
- poruchy psychické a chování související se sexuálním vývojem a orientací
- jiné poruchy osobnosti a chování u dospělých
- neurčená porucha osobnosti a chování u dospělých.

Oddíl Poruchy osobnosti a chování u dospělých je definován jako oddíl, který:

Zahrnuje rozmanitost stavů a vzorců chování klinického významu, které mají tendenci přetrvávat a objevují se jako vyjádření charakteristického životního stylu jedince a způsobu jeho vztahu k sobě i druhým. Některé z těchto stavů a vzorců chování se objevují časně v průběhu individuálního vývoje jako výsledek konstitucionálních faktorů a sociálních zkušeností, jiné se získávají později v životě. Specifické poruchy osobnosti (F60.–), smíšené a jiné poruchy osobnosti (F61.–) a trvalé změny osobnosti (F62.–) jsou hluboce zakořeněné a trvalé vzorce

chování, ukazující neměnnou odpověď na širokou škálu osobních a sociálních situací. Reprezentují extrémní nebo významné odchylky od způsobů, kterými průměrný člověk v dané kultuře vnímá, myslí, cítí a zvláště má vztahy k druhým. Takové vzorce chování mají tendenci být stabilní a zahrnovat různé oblasti chování a psychologického fungování. Jsou často, i když ne vždycky, sdruženy s různým stupněm subjektivní tísně a narušení sociálního výkonu. (MKN-10, 2008, 226).

Smolík (2002) popisuje tento oddíl tak, že:

Sdružuje různé poruchy, u nichž se předpokládá porucha osobnosti, nebo jsou charakteristické určitou dlouhodobou, hluboce v osobnosti zakotvenou poruchou chování. Poněkud netradiční je zařazení poruch pohlavní identity a pohlavní preference. Sexuální poruchy tak byly rozděleny do dvou oddílů (sexuální dysfunkce jsou součástí oddílu F5) (Smolík, 2002, 357)

Do Poruch sexuální preference patří:

- Fetišismus
- Fetišistický transvestitismus
- Exhibicionismus
- Voyerismus
- Pedofilie
- Sadomasochismus
- Mnohočetné poruchy sexuální preference
- Jiné poruchy sexuální preference
- Porucha sexuální preference NS (nespecifikované).

Poruchy sexuální preference jsou poruchy „*charakterizovány sexuálními impulzy, fantaziemi nebo praktikami, které jsou neobvyklé, deviantní nebo bizarní*“ (Smolík, 2002, 407). Smolík (2002) dále uvádí, že jsou častější u mužů než u žen a etiologie je neznámá. Poukazuje na známky biologické predispozice, pohled psychoanalytických teorií a teorii učení. Parafilní aktivity mají podle něj často kompulzivní kvalitu. Dále také, že po stresu, úzkosti a depresi je nárůst deviantního chování. Lidé s poruchou sexuální preference se také mohou opakovaně rozhodnout pro ukončení takového chování, což ale nejsou schopni

dlouhodobě dodržet. Terapeutická péče bývá jen málo úspěšná. Pro aspoň částečně úspěšnou léčbu uvádí 6 až 12 měsíců (Smolík, 2002).

*Obecná diagnostická kritéria MKN-10 pro F65 Poruchy sexuální preference:
Jedinec opakovaně prožívá intenzivní sexuální touhy a fantazie týkající se neobvyklých objektů nebo aktivit
Jedinec buď touhám vyhoví, nebo je jimi citelně obtěžován
Preference je přítomná nejméně 6 měsíců. (Smolík, 2002, 408).*

1.4.1. Sadomasochismus, F65.5

Z hlediska odborníků se BDSM řadí mezi sadomasochismus (F65.5), který je v MKN-10 definován jako „*Preference sexuální aktivity, která zahrnuje působení bolesti, ponížení nebo omezování osobní svobody. Jestliže subjekt raději takovou stimulaci přijímá, jde o masochismus, jestliže jí sám provádí, pak jde o sadismus. Subjekt často pociťuje sexuální vzrušení jak ze sadistických, tak masochistických aktivit.*“ (MKN-10, 2008, 234).

*Diagnostická kritéria MKN-10 pro F65.5. Sadomasochismus
Musí být splněna obecná kritéria pro poruchy sexuální preference (F65)
Preference sexuální aktivity pasivní (masochismus) nebo aktivní (sadismus), případně obojího typu, která obsahuje nejméně jednu z následujících charakteristik:*

- *Bolest*
- *Pokoření*
- *Omezení*

Sadomasochistická aktivita je nejdůležitějším zdrojem stimulace nebo je nezbytná k dosažení sexuálního uspokojení (Smolík, 2002, 409 – 410)

Smolík (2002) upozorňuje na to, že mírný stupeň sadomasochistické stimulace se užívá i při normální sexuální aktivitě. Tato kategorie by se měla používat pouze v případě, že jsou splněna výše uvedená kritéria.

V DSM-IV z roku 1994 se používá pojem parafilie. Za parafilii se považují „*opakované sexuální fantazie, sexuální potřeby nebo sexuální chování, které by zahrnovaly 1. nehumánní objekty, 2. utrpení nebo ponížení sebe nebo partnera, 3. děti nebo jiné nesouhlasící osoby*“ (Weiss, 2002, 31).

Další kritéria jsou, když *„se tyto fantazie, potřeby a projevy objevují v období minimálně šest měsíců a způsobují klinicky významný distress nebo zhoršení v sociální, profesní nebo jiné významné oblasti života.“* (Weiss, 2002, 31).

Dle Weisse (2002) se sexuální deviace dají rozdělit na deviace v aktivitě a deviace v objektu. Přičemž deviace v aktivitě jsou ty, které se zabývají způsobem dosahování sexuálního vzrušení a uspokojení a deviace v objektu jako *„kvalitativní poruchy sexuální motivace charakterizované neadekvátním zaměřením erotické touhy“* (Weiss, 2002, 74).

Mezi deviace v aktivitě řadí voyeurismus, exhibicionismus, frotérismus, tušerství, patologickou sexuální agresivitu, agresivní sadismus, sadismus a masochismus, jiné deviace v aktivitě (např. erotografomanie). Sadismus konkrétně definuje tak, že *„u sadismu je vzrušení dosahováno dominancí, totální kontrolou objektu. Sadista je vzrušován fyzickým a duševním utrpením oběti a pocitem, že oběť je plně v jeho moci“* (Weiss, 2002, 64). Masochismus tak, že *„u masochismu je vzrušení dosahováno totálním odevzdáním se partnerovi, vlastním ponížením či utrpením“* (Weiss, 2002, 65).

Dle Weisse (2002) se sadomasochistické aktivity vyskytují nejčastěji ve formě partnerského sadomasochismu, kdy jsou partneři komplementární, s aktivitami souhlasí a nezažívají pocity studu nebo viny. Nemusí být tedy naplněna podmínka anonymity objektu. Upozorňuje na to, že nezřídka se jedná jen o potřeby jednoho jedince a druhý mu vyhoví jen z donucení nebo obavy, aby partnera neztratil.

Zvěřina (2003) zmiňuje další formy sadismu. Sadismus fetišistický, ten má povahu intimní, zpravidla nikoho neohrožující. Někdy se erotická záliba týká jen rekvizit, které nějak souvisí s násilím. Takoví sadisté zpravidla nepáchají trestné činy nějak spojené se sadismem. Pod tento druh sadismu řadí i ideatorní sadismus, který má povahu fantazijní. Projevem je pak zájem o literaturu, výtvarné umění nebo jiné materiály s tímto tématem. Sadismus pseudopedagogický, který se projevuje zaměřením především na děti a dospívající a hlavním znakem je důraz na poslušnost a disciplínu. Jedinci s tímto zaměřením často vyhledávají učitelské nebo vychovatelské profese. Míra násilí potřebná k dosažení poslušnosti může být jen mírná nebo symbolická, stejně jako vysoká. Agresivní (útočný) sadismus, je

extrémní případ, kdy agresivní sadista napadá objekt s cílem si jej podrobit. Nestojí o souhlas ani poslušnost.

Někdy se zdá, že negativní reakce objektu, jako je strach, hrůza a odpor, potřebuje. Objekt často znehybní, typické bývá brutální a samoučelné trýznění. Tím se také liší od patologického sexuálního agresora. Cílem útoku není pohlavní styk, ale trápení objektu. Jako méně nebezpečnou skupinu útočných sadistů uvádí tzv. „žiletkáře“, kteří poškozují svrchní oděv žen břitvou, žiletkou nebo i kyselinou. Projevují se v podobných situacích jako frotéři a tušéři. Takoví lidé se pak často ukájí masturbací v ústraní. Často mají výrazně sadistické sexuální fantazie.

K masochismu lze podle Zvěřiny (2003) přiřadit fenomén erotické asfyxie, kdy je jedinec vzrušen tím, že je škrcen. Upozorňuje na to, že dosahování vzrušení takovým způsobem může být velmi nebezpečné. Weiss (2002) uvádí alternativní název hypoxilie a zmiňuje, že tato aktivita je málokdy primárně motivována masochisticky.

1.4.2. Změny v pojetí sadismu, masochismu a sadomasochismu v MKN a DSM

Podle některých výzkumů se zdá, že kriteria pro diagnostikování sadomasochismu nemusí v mnoha případech platit. Richters (2008) ve svém výzkumu nenašel spojitost mezi preferencí BDSM a sexuálními problémy, nespokojeností nebo úzkostí. BDSM hodnotí jako neškodnou zábavu a sexuální zájem. Většina respondentů neměla problém se sexem bez BDSM prvků, nebyla výrazně častěji zneužívána v dětství, a tak tuto preferenci nehodnotí jako patologický důsledek traumatu. Podobně Sandnabba (1999) uvádí, že jeho respondenti běžně praktikují i sex bez prvků BDSM, jsou dobře socializovaní, některým tato preference sexuální život spíše usnadňuje, než aby ho kazila, a ve většině případů ve spojitosti s BDSM prožívají pocity štěstí, spokojenosti a bezpečí.

Mezinárodní klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů (International Classification of Diseases and Related Health Problems) vydávaná Světovou zdravotnickou organizací (WHO), ve zkratce označovaná jako MKN (ICD) se kompletně aktualizuje zhruba každých deset až patnáct let. Menší aktualizace (Minor) probíhají každý rok. Větší aktualizace (Major) jednou za tři

roky. Současně s tím si některé národní zdravotní organizace upravují MKN podle svých potřeb. V USA vydává American Psychiatric Association podobný klasifikační nástroj Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, ve zkratce označovaný jako DSM. DSM se kompletně aktualizuje podobně jako MKN zhruba každých deset let. V roce 2013 vyšla 5. revize DSM, které obsahuje nové pojetí sadomasochismu. V roce 2015 se očekává 11. revize MKN. V ČR platí od 1. 1. 2009 druhé aktualizované vydání MKN-10.

DSM-5 (2013) používá kategorii Parafilické poruchy (Paraphilic Disorders), do kterých spadá porucha spojená s voyeurismem, frotérstvím, masochismem, sadismem, pedofilií, fetišismem a transvestitismem. Tyto poruchy jsou tradičně zařazovány kvůli tomu, že jsou relativně běžné, a uspokojení některých potřeb, které z nich vyplývají, přímo ohrožuje nebo poškozuje jiné lidi. V některých případech se jedná o trestnou činnost. Termín parafie pak definuje jako intenzivní a trvalý sexuální zájem, který je zaměřen jinak, než na dráždění genitálií nebo mazlení s fenotypově normálním (phenotypically normal), fyzicky vyspělým, souhlasícím lidským jedincem nebo jako jakýkoli sexuální zájem, který je větší nebo stejně velký jako běžné sexuální aktivity.

Nové pojetí sadomasochismu v DSM-5 spočívá v rozlišování mezi parafilíí samotnou a poruchou spojenou s určitou parafilíí. U sadismu a masochismu jsou vždy dvě kritéria A a B. Kriterium A je obecným popisem toho, co určitá parafilie je. Kriterium B pak popisuje negativní důsledky. Pokud klient splňuje jen kritérium A a nesplňuje kritérium B, lze říct, že má parafilii, ale ne poruchu a tedy není diagnostikován. V obecné části o parafilích se dále uvádí, že je běžný výskyt více parafilíí najednou. A také, že negativní důsledky popsané v kritériu B, nemusí výlučně pocházet ze sexuální preference, resp. že mohou souviset i jinými oblastmi života jedince.

Podle nového znění jsou kritéria A a B pro poruchu sexuálního masochismu následující:

A. Po dobu alespoň šesti měsíců, opakované a intenzivní sexuální vzrušení ze situací, ve kterých je jedinec ponižován, bít, svázán nebo je mu jinak působeno utrpení, které se projevuje ve fantaziích, touhách nebo chování.

B. Tyto fantazie, sexuální touhy nebo chování způsobují významné strádání nebo zhoršení v sociální, profesní nebo jiné důležité oblasti života (American Psychiatric Association, 2013, 694).

Podle nového znění jsou kriteria A a B pro poruchu sexuálního sadismu následující:

A. Po dobu alespoň šesti měsíců, opakované a intenzivní sexuální vzrušení z fyzického nebo psychického utrpení jiné osoby, které se projevuje ve fantaziích, touhách nebo chování.

B. Jedinec vykonává tyto sexuální touhy/potřeby s nesouhlasící osobou, nebo tyto sexuální touhy a fantazie způsobují významné strádání nebo zhoršení v sociální, profesní nebo jiné důležité oblasti života. (American Psychiatric Association, 2013, 695)

V MKN je situace poněkud jiná. Sadomasochismus byl z MKN vyňat v Dánsku (1995), Švédsku (2009), Norsku (2010) a Finsku (2012) na popud organizací zastupujících lidská práva. V Dánsku tuto změnu ustanovila ministryně zdravotnictví Yvonne Herløv Andersen s tím, že sexuální preference je soukromou věcí každého člověka a nesouvisí s jejich fungováním ve společnosti. Podobné komentáře zazněli později i ve Švédsku, Norsku a Finsku. Současně se sadomasochismem byl vyňat i fetišismus, fetišistický transvestitismus, transvestitismus a vícečetná porucha sexuálních preferencí.

Jozífková (2010) ve svém článku uvádí důvody, díky kterým byl sadomasochismus v Norsku vyňat z MKN. Jsou to:

Zastaralá diagnóza

Sociální normy ani názor specialistů neposkytují v současnosti oporu pro to, aby se toto chování klasifikovalo jako porucha

Vyjmutí přispěje k tomu, že na tyto projevy nebude pohlíženo jako na nemoc

Řazení mezi poruchy přispívá ke stigmatizaci skupin a jedinců

V České Republice neprobíhají ve větší míře podobné aktivity, které by měly za cíl vyřadit sadomasochismus z MKN alespoň na státní úrovni. Existují spíše doporučení a návrhy jednotlivců, které podporují změnu současného pojetí sadomasochismu v MKN-10.

2. BDSM

Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře se základními termíny, které se týkají pojmu BDSM, coming outem, způsobem komunikace mezi lidmi, kteří BDSM praktikují, subkulturou v ČR a posouváním norem v sexu, které směřuje k normalizaci BDSM aktivit.

2.1. Pojem BDSM

Pojem vznikl spojením tří zkratk. BD (bondage-discipline), DS (dominance-submission), SM (sadism-masochism). Čičmanec (2009) uvádí následující vysvětlení jednotlivých oblastí BDSM:

Bondage & Discipline - pouta, ponižování a tělesné tresty jsou využívány k ovládnutí chování podřízené osoby. Nadřazená osoba nutí jí podřízenou k dosažení určitých cílů prostřednictvím daných pravidel. Pokud jsou tato porušena, přichází trest. Celý postup je podobný výchově dětí v dřívějších stoletích, avšak pochopitelně použitýna dospělé. Velice často je kombinován s hraním rolí jako rodiče/děti, učitel/žák atd.

Dominance & Submission - nadřazená osoba dominuje osobě podřízené, vyžaduje její poslušnost. Je to velice podobné B&D, avšak kontrola je spíše v oblasti emocí. Nejlepší to bude asi osvětlit na příkladě: Vládnoucí jedinec poručí ovládanému udržovat dům v čistotě. V B&D vztahu bude nadřazená osoba kontrolovat, zda je dům skutečně čistý. Pokud ne, pak její bičík bude mít práci. Naproti tomu v D&S vztahu nebude kontrolovat skutečnou čistotu, ale kolik snahy podřízený jedinec vynaložil ke splnění požadavku.

Sadism & Masochism - součástí vztahu je bolest. Masochista rád bolest pociťuje, sadista ji naopak vyvolává. BDSM může být životním stylem, oblíbenou hrou pravidelně hranou s partnerem, anebo něčím, co nebude některými nikdy pochopeno. Mnoho příznivců BDSM tvrdí, že erotická výměna moci je nejsmyslnější věc, kterou můžete zažít. Nemohu říci, že je to všeobecně platná pravda, ale u mne tomu tak je (56).

Oficiálně uznaná a přijímaná definice BDSM neexistuje, protože jde těžko určit, co všechno sem zařadit. Moser (2006) si klade i otázku, kdo by měl vlastně takovou definici určit. Terapeuti, právníci, vědečtí pracovníci nebo sami

praktikující? Jde o tak rozmanitou a rozsáhlou oblast, že odpověď zatím nenalézáme. Často totiž záleží na konkrétní osobě nebo osobách, situaci, okolnostech a pocitech aktérů, jestli se daná aktivita dá do BDSM zařadit nebo ne. Existují i značné rozdíly v pojetí a preferenci bolesti podle pohlaví, sexuální orientace a zdroje bolesti (Sandnabba, 2001).

Podobný problém pozoroval i Nordling (2006), který popisuje rozdílné názory na to, co je a není sadomasochismus i v rámci výpovědí samotných praktikujících. I on zdůrazňuje význam kontextu a aktuálního vnímání účastníků. Dále Ernulf (1995) uvádí komplikace s hledáním definice BDSM. Všechny jeho části mají svojí čistou formu, ale mnohem častěji se mezi sebou různě kombinují. V jeho výzkumu např. bondage souvisela nebo byla součástí sadomasochistických praktik v jedné třetině pozorovaných případů. Podobně obtížné může být určení toho, kdo je spíše aktivní a kdo pasivní při sexuálních aktivitách. Například při orálním sexu je iniciátor při provádění praktiky často pasivní, naopak aktivní je ten, který pouze vyhověl iniciátorovi.

Považuji za nejvhodnější, aby si člověk sám určil, jestli se chce takto identifikovat. Pro účely této práce jsem vytvořil tuto definici: BDSM jsou konsensuálně provozované aktivity vedoucí k sexuálnímu uspokojení, které obsahují některý z prvků BD, DS, SM.

Jako další zastřešující pojmy bývá uváděna zkratka SM nebo termíny sadomasochismus a sadomasochistický sex. V některých případech to ale může být zavádějící, protože každá ze tří oblastí BDSM se může objevit odděleně a každá má trochu jiný význam. Zatímco u jedinců praktikujících DS je sexuální vzrušení vyvoláno pocitem nadřazenosti nebo podřazenosti, u jedinců praktikujících SM je sexuální vzrušení vyvoláno působením nebo přijímáním podnětů, které vyvolávají pocit bolesti nebo nepříjemného tlaku. Oblast BD (bondage-discipline) se zase může týkat jenom dávání a přijímání příkazů, které nemusí obsahovat bolest nebo určovat nadřazenost nebo podřazenost. Stejně tak může obsahovat formu svazování (bondage), která neomezuje v pohybu a nepůsobí bolest nebo nepříjemný tlak (Jozífková, 2007).

2.2. **BDSM coming out**

Kapitola pojednává o významu pojmu coming out a jeho využití v oblasti sexuální preference.

V původním smyslu je pojem coming out spojován s uvědoměním si a zveřejněním homosexuální orientace. Lze rozlišovat mezi vnitřním a vnějším coming outem, kdy vnitřním rozumíme proces uvědomování si např. sexuální orientace, a vnějším, který zahrnuje sdělení ostatním lidem. V pojetí této práce je myšlen vnitřním coming outem proces uvědomování si a akceptování BDSM sexuální preference. To odpovídá například nejobecnějšímu významu z Wikipedie (2011), která říká, že coming out je:

V širším smyslu označení procesu, během kterého člověk rozpoznává a akceptuje svoji menšinovou sexuální orientaci („coming out před sebou samým“ či tzv. „vnitřní coming out“). V užším smyslu se používá pro okamžik svěření jiným osobám, případně veřejnosti (tzv. vnější coming out). V nejobecnějším smyslu lze výraz použít i pro zveřejnění informace, která dosud byla utajována. Může se také užívat ve spojení s osobami nebo skupinami osob, které se rozhodly veřejně prezentovat své pohledy a názory obecně považované za odlišné od názorů společnosti (Coming out in Wikipedia, 2011).

Weiss et al. (2010) definuje coming out jako „proces sebepřijetí a vyrovnávání se s homosexuální orientací“ (Weiss et al., 2010, 115) nebo jako „vnitropsychický konflikt mezi internalizovanou homofobií, která zahrnuje zvnitřnění a ztotožnění se se sociálními negativními postoji k homosexuální orientaci na straně jedné. A nově rozpoznáním nebo alespoň podstatně uvědomovaným vlastním erotickým zaměřením.“ (Weiss et al., 2010, 115). Coming out je také „kognitivně-behaviorálním procesem, který zahrnuje rozpoznání, sebepřijetí a schopnost širší integrace sexuální orientace do své osobnosti.“ (Weiss et al., 2010, 115). Tyto definice budou odpovídat také, pokud za homosexuální orientaci dosadíme sexuální preferenci.

Z pohledu uvědomování si u sebe něčeho odlišného v oblasti sexu se BDSM preference často srovnává právě s uvědomováním si homosexuality. Například Lawrence a Love-Crowell (2008) uvádí, že pro poučné účely srovnávají homosexualitu a BDSM preferenci, protože donedávna byly obě tyto formy

považovány za duševní poruchu (mental disorder). Dále ve svém výzkumu, kde zjišťují, jaké jsou zkušenosti psychoterapeutů s klienty, kteří praktikují BDSM, dochází k závěru, že by pro BDSM preferující klienty měly být vytvořeny příručky vycházející z těch, které jsou pro LGB klienty (guidelines for conducting psychotherapy with clients who engage in same-sex sexual behavior), protože proces uvědomování si a přijímání této preference se zdá být v mnoha ohledech podobný uvědomování homosexuální nebo bisexuální orientace.

Samozřejmě existují ale rozdíly v coming outu mezi uvědoměním si BDSM preference a homosexualitou. Největší rozdíly vidím v tom, že pokud člověk nepotřebuje mít BDSM vztah 24/7 (24 hodin, 7 dní v týdnu) nemusí nikdo kromě partnera o této preferenci vědět. Podobně není problém fungovat v navenek běžném heterosexuálním vztahu, uzavřít sňatek a mít děti.

Teremová (2008) ve své knize uvádí výpovědi lidí, kteří mluví o svém vnitřním coming outu v tom smyslu, že sice je život s touto preferencí a hledání a nalezení sexuálního partnera velice komplikovaný, ale zároveň je to součástí jejich osobnosti a nemění by. Ve výpovědích lidé často vyjadřují pocit spokojenosti a bohatosti sexuálního života, který se podle nich nedá srovnávat s běžným sexuálním životem. Na otázku sdělování tohoto zaměření ve výpovědích všichni shodně uvádí, že to jejich soukromá věc. Nemají potřebu se o tom šířit a vysvětlovat proč, co a jak. Pokud už se o tom s někým baví, bývají to lidi z komunity. Autorka dále uvádí, že se dá hodně vysledovat z dětských her, preference filmů a literatury. Jako názorný příklad uvádí svůj zážitek s dvouletou holčičkou na pískovišti, které dva čtyřletí chlapci vezmou bábovičky. Holčička jim následně v klidu nahází písek do očí, vezme si bábovičky zpět a hraje si dál. Autorka se domnívá, že právě takové chování může poukazovat na silnou dominanci v dospělosti. Jako jednu z nejdůležitějších věcí, co se týče coming outu, vidí autorka svěřením se partnerce nebo partnerovi. Zastává názor, že by se touto otázkou měli partneři zabývat co nejdříve a uvědomit si, že se ve většině případů jedná o sexuální hru, která nemá se skutečným životem mnoho nebo vůbec nic společného.

2.3. Pravidla bezpečnosti

Obsahem kapitoly je seznámení s pravidly a mechanismy, které lidé praktikující BDSM běžně používají nejen k zajištění bezpečnosti, ale i k větší spokojenosti a umocnění prožitků.

BDSM aktivity mohou být velmi různorodé a je pravda, že některé z nich se mohou jevit jako nebezpečné. Co se týče reálného nebezpečí, není většina BDSM aktivit nebezpečnější než sex bez prvků BDSM. Při praktikování BDSM existuje několik obecně respektovaných mechanismů a pravidel, která mají zabránit možné újmě na zdraví nebo psychice.

Přístup k BDSM aktivitám vystihl dobře DiClaudio (2010) ve svém kapesním průvodci:

Při všech typech BDSM je nezbytné mít neustále na paměti, že bezpečí a pohodlí vás a vašeho partnera je alfou a omegou úspěchu. BDSM možná navozuje temné a nebezpečné konotace, ale je to především hra se souhlasem obou stran, které jedna druhou respektují. BDSM nevznikne, jestliže se rozhodnete týrat svého partnera, protože tím se dopouštíte obyčejného trestného činu. Musíte v tom být oba zajedno. Nikdy se nestáňte příčinou (byť mimovolnou) dlouhotrvajícího tělesného či psychického strádání jiné osoby. Natož smrti. To je snad ještě horší (13).

Jsou tři základní pravidla, která by měla platit při každé BDSM aktivitě: tzv. „Safe, Sane, Consensual“. Někdy se používá pouze zkratka SSC. Safe, tedy bezpečně, znamená, že by lidé měli dbát na to, aby při aktivitě nedošlo k nechtěné nebo nebezpečné újmě na zdraví nebo psychice. Každý by měl praktikovat jen to, na co má dostatečné znalosti a dovednosti nebo jen s tím, od koho se to může naučit. Sane, tedy rozumně, znamená být schopen rozlišit mezi představou a skutečností, být zodpovědný a příčetný. Může to znamenat i to, že během BDSM aktivit by lidé neměli být pod vlivem omamných látek, protože tím se právě míra zdravého rozumu a schopnosti rozlišit co se ještě smí, a co už ne, značně snižuje. Consensual, tedy se souhlasem všech zúčastněných znamená, že se vším, co se během BDSM aktivity odehraje, budou všichni zúčastnění souhlasit. V praxi je běžné si před začátkem aktivity dohodnout rámec, ve kterém se bude celá akce odehrávat. Ujasnit si, co všechno se může a co se nemůže. Někdy je vhodné se

předem dohodnout na detailech aktivity, konkrétních praktikách, intenzitě a jejich pořadí. Je to vhodné zvláště pro ty, kteří mají málo zkušeností nebo pro nové partnery, kteří se ještě neznají tak dobře (Seiler, 2010).

Velmi důležitým pravidlem je domluvení tzv. STOPky, což je slovo nebo signál, který může kdykoli použít každý, kdo se aktivity zúčastní, pokud chce aktivitu zastavit. Důvodem pro zastavení může být cokoli, čím se aktivita pro zúčastněného stává nepříjemnou. Stopkou bývá neobvyklé slovo, protože běžné nesouhlasné projevy mohou být součástí aktivity. Pokud je součástí aktivity znemožnění účastníka se verbálně projevovat může být stopkou třeba předstírání omdlení, pohyb končetinou nebo cokoli jiného. I když se aktéři předem dohodnou a shodnou, co se bude dít nebo aspoň rámec aktivity, může se stát, že reálný zážitek je jiný, než očekávali nebo mohou zjistit, že se prostě nepochopili nebo se může přihodit něco neočekávaného. V takových případech je stopka velmi užitečné pravidlo. Zvláště pro lidi, kteří mají málo zkušeností a neumí dobře odhadnout, co je ještě v rámci dohodnutého. Je také třeba si uvědomit, že pokud vystřídáte partnera, je nutné se domluvit na nové stopce (Seiler, 2010).

Některé aktivity z oblasti BDSM mohou navenek vypadat a působit stejně nebo velmi podobně, jako některé trestné činy. Příkladem může být domácí násilí. Důvodem, proč takové chování za trestný čin nepovažovat je několik. U BDSM aktivit je přípravné období, kdy si všichni zúčastnění sdělují svoje představy o tom, co a jak by mělo následovat, a s navrhovaným scénářem nebo rámcem souhlasí. Během aktivit jsou podle dohody uplatňována bezpečnostní pravidla (SSC, stopka) a respektovány hranice všech zúčastněných. Po skončení aktivity mají účastníci pocity uspokojení a naplnění. Důsledek domácího násilí je často zcela opačný. Pocit bezmoci, viny, méněcennosti nebo ztráty sebevědomí (Gjuričová, 2000).

2.4. BDSM subkultura v ČR

Obsahem kapitoly je náhled do dění v oblasti BDSM v naší republice. Je důležité zmínit, že ne všichni, kteří BDSM praktikují, jsou zapojeni do větších skupin lidí, kteří se kvůli preferenci BDSM setkávají.

V ČR existuje rozsáhlá komunita lidí, kteří tvoří BDSM subkulturu. Hlavní způsob, jak se lze zapojit do této komunity, je přes internet. Existuje velké množství webů, které jsou na BDSM specializované. Lze na nich najít množství

nejrůznějších informací, pozvánky na srazy, odkazy na výrobce pomůcek, diskuze, chaty a inzeráty na seznámení. Hlavním účelem subkultury je předávání informací, podpora, socializace a vyhledávání partnerů (Jozífková, 2008).

Podobně popisuje význam takových srazů i Moser (1998), který vycházel z neformálních výpovědí účastníků srazů ve velkých městech v USA. Zdůrazňuje hlavně to, že součástí většiny srazů nejsou sexuální orgie, jak se lidé nepreferující BDSM často domnívají, ale že se jedná o běžné setkání lidí, kde je možné otevřeně mluvit o své sexuální preferenci, stejně jako o čemkoli jiném.

Nejaktivnější v ČR je pražská komunita, která se schází v tzv. Ateliéru, kde se pořádají srazy, workshopy a podobné akce. Jedná se o soukromé prostory, které je možné využívat na tento druh akcí nebo si lze i pronajmout některou část pro soukromé účely. Každý čtvrtek se v Ateliéru pořádají tzv. kecací srazy, na které může přijít kdokoli a má tak možnost seznámit se s ostatními. Jde většinou o povídání o všem možném, nejen o BDSM.

2.5. Posouvání norem v sexu

Tato část práce pojednává o tom, jak se mění vnímání a zacházení se sexualitou v době, kdy dostupnost materiálů se sexuální tematikou je velmi dobrá pro většinu věkových skupin.

V kontextu vývoje společnosti, technologií a přístupu k informacím se mění i sexuální chování. V současné době je běžné mít přístup na internet, odkud děti a dospívající, stejně jako dospělí, získávají většinu informací. Dostupnost materiálů se sexuálním obsahem je velmi dobrá. Jednou z nejdiskutovanějších otázek je dostupnost pornografie, podle které si zvláště mladí lidé formují svoje sexuální chování. Podle některých studií, které zkoumaly vliv obsahu filmů na sexuální chování adolescentů, například některé dívky vypověděly, že po shlédnutí filmu měly potřebu najít si muže, se kterým by měly sexuální styk. Někteří chlapci zase vypověděli, že se díky filmům naučili jak líbat a milovat. Přitom bylo zjištěno i to, že sexuální agrese byla běžnější v běžných filmech než ve filmech pornografických (Weiss et al., 2010).

Podle Onřeje Vidly (2011), který je autorem článku „Žádné líbání, mazlení, něha aneb jak internet mění sex“ na webu xman.idnes.cz, se tím, jak je pornografie snadno dostupná mění i sex lidí, kteří ho sledují. Mění se sexuální

repertoár a tím se prudce mění i lidská sexualita. Porno vnímá jako všudypřítomné a tak vytváří i novou módu. Umožňuje lidem setkat se s praktikami, o kterých do té doby jen přemýšleli nebo i toužili, ale nikdy se neodvážili je vyzkoušet. Tím, že se dnes všemožné druhy sexu vyskytují na internetu, tak se stávají normálními. Samotný fakt, že člověk vidí jiné lidi, byť prostřednictvím videa, že něco dělají, v něm může vyvolat pocit, že je to normální. Trefně také uvádí, že sex je tvrdší a žena se tu jeví jako někdo, kdo má muži pomoci se cítit jako v dobyté vesnici. Podle autora v roce 2005 vydělala pornografie v Americe 12 miliard dolarů, zatímco Hollywood vydělal jen 10. V roce 2007 souvisela s pornem čtvrtina všech hledání na internetu. V lednu 2010 navštívila více jak čtvrtina uživatelů v USA nějakou pornografickou stránku. Pro skupinu dětí a dospívajících se stává normou to, co vidí na internetu, protože často nic jiného neznají, považují to, co vidí, za klasický sex. Autor popisuje průběh běžného porna, které obsahuje předvádění se ženy muži, dráždění ženy prsty a následné orální uspokojování muže z podřízené pozice, muže, který jí občas plácne, pohlavní a anální styk v mnoha různých polohách a vyvrcholení muže do pusy nebo obličeje ženy, která před ním oddaně klečí (Vidla, 2011).

Podobných článků je na internetu mnoho a většina z nich je v podobném duchu. Způsob, jakým se v pornofilmch zobrazuje sexualita, ovlivňuje lidi, kteří ho sledují a v důsledku i ty, kteří ne. Otázkou zůstává, jestli takové materiály dovolují lidem prožít jejich vnitřní touhy, které by měli i bez toho, nebo jestli lidi tlačí k tomu dělat něco, co vlastně nechtějí.

3. Rešerš zahraničních a tuzemských studií

Tato kapitola je zaměřená na souhrn studií, které se realizovaly u nás a ve světě v posledních dvou desetiletích. Jde o výběr těch výzkumů, které považuji za důležité nebo přínosné pro tuto práci.

Weinberg (2006) uvádí, že realizovat výzkum s lidmi, kteří preferují BDSM je obtížné. Donedávna se jednalo o silně stigmatizované téma a dnes, když existují komunity a kluby, kde se mohou volně projevovat, mají tendence chránit si svoje soukromí. Je tedy obtížné k takovým lidem proniknout, získat si jejich důvěru a ochotu spolupracovat. Navíc se jedná o oblast sexuality, která je i celkově vnímaná jako choulostivé a vysoce intimní téma.

Ernulf (1995) zkoumal motivaci k praktikování sexuální bondage pomocí analýzy stovek zpráv z fóra o bondage s výsledkem, že motivací pro tuto praktiku je nejčastěji zvědavost, pocit moci nad druhým člověkem nebo zintenzivnění prožitku.

Sandnabba (1999) porovnával u mužů vztah mezi zaměřením na sex s prvky SM a sociální adaptací. Jeho vzorek tvořilo 164 mužů z Finska. Z výsledků vyplývá, že tito muži jsou dobře socializovaní a SM preference jim usnadňuje sexuální život, běžně provozují i sexuální aktivity bez prvků SM, obtížněji se jim hledá stálý partner, heterosexuálně orientovaní muži přišli na preferenci SM dříve než homosexuálně orientovaní, při první zkušenosti převládaly pocity štěstí, spokojenosti, bezpečí, touhy to zopakovat a radosti.

Nordling (2000) se zabýval vztahem SM (somasochistické) preference a sexuálního zneužívání v dětství. Uvádí, že zneužití se objevuje v celkové populaci v 1-3% u mužů, a 6-8% u žen, ovšem v jeho vzorku u mužů v 7,9% a u žen v 22,7%. Současně s tím většina lidí praktikujících SM tvrdí, že zneužívání nebyli. V závěru své práce uvádí, že je zřejmé, že zneužívání v dětství má velký dopad a u lidí praktikujících SM je o něco častější, stejně jako pokus o sebevraždu. Není ale jasné, jestli je příčinou právě SM preference.

Alison (2001) zkoumal rozdíly v praktikování a pojetí SM u mužů a žen. Ukázalo se, že ženy ve většině případů preferují různé způsoby ponižování, např. fackování, nadávání, bičování. U mužů převládá zdůraznění mužnosti

(hypermasculinity), např. nadřazené postavení a použití síly. Ovšem preference a pojetí bolesti se mění i podle kontextu a osoby, se kterou je prožívána.

Sandnabba (2002) zkoumal kontext a postoj k sexualitě u lidí praktikujících BDSM a způsob, jakým spolu souvisí jednotlivé složky praktikování BDSM. Výsledky kvantitativního zkoumání (dotazník měl 237 otázek) poukazují na pozitivní pohled na sexuální chování respondentů a praktikování sexu s prvky SM až po zkušenostech se sexem bez SM prvků. Jedna třetina respondentů uvedla, že je uspokojí jen sex s prvky SM.

Santilla (2002) sledoval, jestli existují nějaké vzorce chování při praktikování BDSM. Došel k tomu, že určitý postup nebo škála činností při sexuální aktivitě jde od méně intenzivních po velmi intenzivní podněty. Podobně jako při sexuální aktivitě bez prvků BDSM je běžný postup od líbání, přes hlazení, po sex, je např. u bití běžné, že zpočátku jde o lehké bití přes oblečení až po tvrdé výprasky na holou kůži. Zároveň uvádí, že určité praktiky jsou velmi rozšířené. Jde o svazování, bičování a většinou u mužů rimming (dráždění anální oblasti jazykem).

Dancer (2006) zkoumal mentalitu lidí, kteří žijí v trvalém otrockém vztahu. Jeho vzorek měl 146 lidí a ze závěrů vyplývá, že tito lidé kromě určité rutiny, což jsou většinou různé úkoly, od jejich majitelů, zažívají běžné životní situace, mají pocit svobodné vůle a jejich vztahy jsou dlouhodobé a uspokojivé.

Kolmes (2006) mapoval zkušenosti lidí preferujících BDSM s psychoterapeuty a zároveň postoje psychoterapeutů k takovým klientům. Uvádí, že je propastný rozdíl ve vnímání BDSM mezi těmi, kdo ho preferují a odborníky. Jedni ho vnímají jako přirozený životní styl, druhí jako poruchu. Tři čtvrtiny respondentů uvedlo, že nešly do terapie kvůli problémům se sexuální preferencí. 65% uvedlo, že o své preferenci terapeutovi řekli. Dále 34% participantů si dopředu zjišťovalo, jestli nový terapeut o tomto tématu něco ví. Z řad terapeutů mnozí vnímali BDSM jako nezdravé chování neslučitelné s terapií, byli zmatení touto aktivitou, klienti je často museli poučit o tomto tématu, někdy měli nevhodné nebo odsuzující připomínky. Závěrem je uvedeno, že existuje podobnost mezi klienty, kteří preferují BDSM a klienty s homosexuální nebo bisexuální sexuální orientací. Důležité je klientovo odhalení se, nehodnotící přístup terapeuta, jeho informovanost a citlivost k tomuto tématu.

Nordling (2006) sledoval rozdíly a podobnosti mezi homosexuály a lidmi, kteří praktikují BDSM. Ovšem uvádí spíše to, že názor na to, co je a není SM chování, se liší i mezi samotnými praktikujícími. V mnoha případech totiž záleží na kontextu, v jakém se SM děje, a na vnímání účastníků aktuální situace. Proto je velmi obtížné dělat definice a stanovovat hranice toho, co je a není SM.

Moser (2006) se zabýval tím, jaké jsou vlastně naše znalosti o BDSM. Z minulosti bylo toto téma ve výzkumech často opomíjeno. Zamýšlí se i nad tím, kdo by měl vůbec definovat BDSM. Jestli terapeuti, právníci, vědci nebo sami praktikující. Podle autora to ani nejde, protože téma považuje za příliš rozsáhlé a rozmanité.

Hoff (2006) zjišťoval, jakým způsobem ovlivňuje BDSM preference obou partnerů jejich dlouhodobý vztah. Kvalitativním přístupem zkoumal čtyři páry, u kterých vytvořil a popsal pět kategorií. Věrnost ve vztahu – díky sdílené a kompatibilní zálibě v BDSM je vztah všech těchto párů velmi pevný a dobře fungující, plný důvěry. Význam a praktikování BDSM – důležitá součást vztahu, která dává pocit bezpečí, shody, otevřenosti a osobnostního růstu. Uvědomění si BDSM preference – šest účastníků si jí uvědomilo velmi brzy (uvádí, že se s tím narodili a v raném věku, už měli odpovídající fantazie), pro některé je to životní styl, pro jiné jen zpestření sexuálního života. Vztah s okolím – všichni jasně rozlišují, co je BDSM komunita, která je pro ně velmi důležitá. Usnadňuje přijetí sebe sama, nalezení partnera a přátel. Postoje profesionálů – většina respondentů měla zkušenost s terapií a uvádí, že pokud byl terapeut znalý tématu BDSM, tak měli dobrou zkušenost. Pokud znalosti neměl, tak byla zkušenost buď špatná, nebo o této oblasti ani nezačali hovořit.

Richters (2008) si dal za cíl prozkoumat, jestli jsou lidé praktikující BDSM nějak narušení nebo nebezpeční. Z 19307 respondentů uvedlo 1,8%, že v posledním roce praktikovalo BDSM. Z analýzy těchto výpovědí vyšlo, že praktikování BDSM nemá spojitost se sexuálními problémy, nespokojeností nebo úzkostí. V mnoha ohledech měli tito lidé aktivnější a pestřejší sexuální život. Závěrem uvádí, že BDSM je pro minoritu neškodnou zábavou a sexuálním zájmem. Většina praktikujících nemá problém s normálním sexem a zneužíváním z dětství. Praktikování BDSM nevidí jako patologický důsledek traumatu.

Čičmanec (2009) zjišťoval, jestli je SM sociálně patologický jev a jestli může být životním stylem. Zároveň se zabýval otázkou co je norma, a jak jí vymezit. Autor považuje za normální vše, co přináší aktérům potěšení a rozkoš a nepřináší psychickou nebo fyzickou újmu. Proto nepovažuje BDSM za sexuální úchylku. Analýzou dat došel k závěru, že BDSM není sociálně patologický jev za předpokladu, že je praktikováno vyspělými jedinci, kteří nejsou v přímém příbuzenském vztahu a oba s aktivitou souhlasí. Pro některé lidi může být i životním stylem, ale stejně tak může být jen doplňkovou sexuální aktivitou.

Maniglio (2010) zkoumal, jestli existuje vztah mezi sexuálními fantaziemi a sexuálně motivovanou vraždou. Výsledky jeho studie ukazují, že deviantní sexuální fantazie mohou být podkladem pro sexuální vraždu v případě, že se kombinují s brzkou traumatickou zkušeností a sexuální dysfunkcí. Uvádí také, že čím více času měli pachatelé na tyto představy, tím pro ně byly skutečnější.

Wismeijer (2013) porovnával psychologické charakteristiky u dvou skupin lidí pomocí psychodiagnostických metod. Jedna BDSM praktikovala, druhá ne. Výsledky byly celkově příznivější pro skupinu lidí, kteří BDSM praktikují. V této skupině byli lidé např. méně neurotičtí, více extravertní, více otevření novým zkušenostem, více svědomití, celkově spokojenější a v pohodě a ženy měly větší sebevědomí.

Co se týče studií zaměřených na BDSM coming out, existují pouze dvě tuzemské studie. Řezníčková (2011) mapovala proces coming outu u žen z BDSM klubu v Praze. Analyzovala výpovědi třinácti žen, které si již prošly svým coming outem. Autorka uvádí, že devět respondentek uvedlo možné náznaky BDSM preference před desátým rokem života v dětských hrách, fantaziích a neobvyklém zájmu o běžné věci. Jako důležité podněty při uvědomování sexuální preference uvádí např. filmy a literaturu bez primárního BDSM obsahu, internet a média a vzpomínky z dětství. Žádná z respondentek neuvedla, že by byla kvůli své sexuální preferenci nespokojená. Jako jediný možný problém uváděly nalezení vhodného partnera. Během uvědomování převládaly smíšené pocity, hlavně strach a obavy spolu s nadšením a poznáváním nového. Všechny ženy uvedly, že je znalost a zájem o jejich sexualitu posouvá kupředu v pozitivním smyslu, jsou více otevřené a sebevědomé.

Pospíšil (2011) mapoval proces vnitřního coming outu u lidí, kteří preferují BDSM, a jejich současný život. Zabýval se prvními kontakty s BDSM podněty, objevováním a přijímáním této preference, současnou situací a doporučením od praktikujících pro zvládnutí období vnitřního coming outu. Ve výzkumu bylo 14 respondentů, z toho 10 žen, se kterými vedl osobní polostrukturovaný rozhovor, který měl 15 otázek. Z analýzy dat se ukázalo, že první kontakty s BDSM podněty proběhly buď v dětství (5 – 10 let), dospívání (12 – 16 let) nebo respondenti uváděli, že o této preferenci věděli odjakživa. Prvními kontakty byly buď dětské hry, kde byla zvýrazněná nadřazená a podřazená role, různé fantazie, vlastní zkušenost (např. plácnutí) nebo informace z internetu a časopisů. Někteří respondenti uvedli, že neumí určit, jaké byly první podněty. V tomto období převažovaly pozitivní pocity. Období uvědomování BDSM preference proběhlo u většiny v době dospívání. Převládaly pozitivní pocity jako nadšení, zvědavost a vzrušení spolu s obavami z prozrazení. Většina se ujistila o tom, že preferují BDSM díky vlastní zkušenosti, která ne vždy zahrnovala pohlavní styk, případně nebyla vůbec sexuálního charakteru. K přijetí většině participantů pomohl kontakt s podobně smýšlejícími lidmi. Svůj současný život popisovali jako spokojený. Co se týče vzrušení a vyvrcholení, krom jednoho respondenta, není pro ně stimulace BDSM podněty nezbytně nutná, ale chyběla by jim. Při sexuálních aktivitách je pro ně důležité vyvolání určitých pocitů (např. ponížení) a ne konkrétní praktiky. Dále uváděli, že je pro ně těžší najít životního partnera, který by byl s nimi, co se týče sexu kompatibilní. Zároveň to uvádí jako jeden z hlavních požadavků. Pokud už takového partnera mají, hodnotí svůj vztah jako velmi pevný. Lidem, kteří by potřebovali zvládnout svůj vnitřní coming out, by doporučili se co nejlépe informovat, prozkoumat vlastní pocity a touhy a kontaktovat se s lidmi, kteří BDSM běžně provozují, a to buď virtuálně, nebo osobně.

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

4. Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je přiblížit proces vnitřního coming outu u lidí, kteří praktikují BDSM, zmapovat jejich pocity na začátku uvědomování si této preference a v jejím průběhu, pokusit se přijít na konkrétní věci, které podnítily zájem o tuto oblast nebo které pomohly si ho ujasnit, způsob, jak tuto preferenci přijali a jak jí začlenili do svého běžného života. V souvislosti s tím mě zajímal i jejich současný život s BDSM a to, jak je jím ovlivněn.

Cílem výzkumu je i rozšířit a porovnat data z podobného výzkumu z roku 2011. Ačkoli je současný výzkum mírně poupraven tak, aby lépe odpovídal potřebám a možnostem participantů, hlavně co se týče schopnosti co nejlépe odpovídat na kladené otázky, jsou stále srovnatelné.

5. Výzkumné otázky

V návaznosti na cíle výzkumu jsem formuloval tyto tři výzkumné otázky, které pokrývají celou oblast zájmu výzkumu. Tyto otázky zní:

1. Jaké byly první kontakty s BDSM u lidí, jejichž preferovanými sexuálními praktikami je BDSM?
2. Jak probíhal proces uvědomování si a přijímání BDSM preference?
3. Jak probandi hodnotí svoji současnou životní situaci ve vztahu ke své BDSM preferenci?

6. Metodologický rámec a metody

V této kapitole rozvádím použité metody v jednotlivých fázích výzkumu, důvod a způsob jejich využití. V závěru kapitoly se věnuji etickým aspektům výzkumu.

6.1. Typ výzkumu

Zvolil jsem kvalitativní přístup a to z důvodu malého počtu respondentů, kteří by odpovídali vstupním kritériím, tak i kvůli tématu samotnému. Jsem přesvědčen o tom, že osobní rozhovor, kdy je možné s respondenty citlivě, postupně, v jejich tempu a příjemném prostředí probrat jejich zážitky a vzpomínky, dokáže téma objevování vlastní sexuality zachytit velmi dobře.

6.2. Metoda získávání dat

Pro získávání dat jsem použil metodu polostrukturovaného rozhovoru, pro který jsem měl připraveno jedenáct otázek a podle nich jsem rozhovor vedl. Použil jsem následné dotazování a doplňující otázky pro ujasnění a dostatečné rozšíření odpovědí. Prostřednictvím otázek jsem získával odpovědi týkající se prvních podnětů, které by se daly zpětně považovat za signalizující budoucí zájem o BDSM oblast, proces uvědomování si a přijímání této preference a vliv BDSM na jejich současný život. Jde tedy o zpětné hodnocení. Každý rozhovor byl veden podle seznamu otázek, který každý participant obdržel dopředu a to emailem, nebo osobně. Jsou to tyto otázky:

1. Co si představujete pod pojmem BDSM?
2. Co považujete za svůj první kontakt s BDSM podněty?
3. Jaký byl spouštěcí mechanismus/událost, po které jste začal/a vážně uvažovat nad svojí BDSM preferencí?
4. Jak probíhalo vaše uvědomování si BDSM preference?
5. Jaké pocity doprovázely uvědomování si BDSM preference?
6. Co vás ujistilo o tom, že preferujete BDSM?
7. Co vám pomohlo to zvládnout/přijmout?
8. Věděl o tom tehdy (v průběhu uvědomování si) někdo?

9. Pozoroval/a jste nějakou změnu potom, co jste si to uvědomil/a?
10. Jak v současnosti ovlivňuje BDSM preference váš život?
11. Je nějaká otázka/oblast, která vám v rozhovoru chyběla, ke které byste se ještě rád/a vyjádřil/a?

Při rozhovoru měl každý účastník ode mě k dispozici vytištěné otázky. Všichni využili možnost mít otázky před sebou. Otázky byly vždy formulovány stejně a ve stejném pořadí. Někteří participant odpovídali při rozhovoru spontánně na některé otázky dříve, než byly položeny. Stejně jsme se k zodpovězené otázce vrátili na daném místě a shrnuli si znovu odpověď. Pokládal jsem i doplňující otázky, proto abych si ujasnil nebo dostatečně rozšířil odpověď participanta.

Rozhovory probíhaly během března 2013 na předem dohodnutém místě s důrazem na to, aby se tam participant cítil dobře, bezpečně a pohodlně. Všechny schůzky proběhly ve velkých městech ČR (Praha, Brno, Olomouc, Pardubice). Ve většině případů se jednalo o veřejné podniky (kavárna, vinárna, čajovna, restaurace). Ve dvou případech setkání proběhlo na žádost participanta v jeho soukromí. Setkání trvala přibližně jednu až tři hodiny.

Samotným rozhovorům předcházela část, kdy jsme se seznámili, povídali si a nevěnovali jsme se otázkám v seznamu. Těsně před začátkem rozhovoru jsem zjistil o participantovi základní údaje uvedené v tabulce. Následovala část, kdy jsme probírali otázky ze seznamu. Tuto část rozhovoru jsem se souhlasem participanta nahrával na digitální diktafon. Tato část byla různě dlouhá. Od 30 do 80 minut. Nechával jsem participanty mluvit, jak dlouho chtěli bez časového omezení. Po této části následoval ještě kratší rozhovor, kdy jsem zjišťoval, jak na něj rozhovor působil a jestli je potřeba ještě o něčem pohovořit. Všechny rozhovory proběhly v přátelském duchu a uvolněné atmosféře. Z nahrávek jsem udělal stručné výpisky s faktickými údaji, pomocí kterých jsem následně data analyzoval.

6.3. Metoda analýzy dat

Pro analýzu dat jsem použil metodu vytváření trsů, která dle Miovského (2006) slouží k tomu, že seskupíme a konceptualizujeme určité výroky do skupin (trsů), které vznikají na základě vzájemného překryvu (podobnosti) mezi identifikovanými jednotkami. Dále Miovský (2006) tuto metodu definuje takto:

Tímto procesem vznikají obecnější, induktivně zformované kategorie, jejichž zařazení do dané skupiny (trsu) je asociováno s určitými opakujícími se znaky, určitým charakteristickým uspořádáním atd. Společným znakem takového trsu může být například tematický překryv, tj. když vyhledáváme ve výrocích osob všechny takové pasáže, které se týkají jednoho úzce ohraničeného tématu (221).

Základním principem metody je srovnávání a agregace dat, kdy prostřednictvím kategorizace zvolených základních jednotek vytváříme obecnější jednotky.

6.4. Etické aspekty výzkumu

Předmětem mého zkoumání je přijímání vlastní sexuality, což je pro hodně lidí choulostivé a někdy ohrožující téma. Je to také téma soukromé a intimní. Z toho důvodu jsem dbal na zachování anonymity. Nikde v práci nejsou použita jména, přezdívky ani jakýkoli jiný údaj, podle kterého by šlo participanty identifikovat, pokud se ovšem někteří participanty mezi sebou neznají natolik dobře, že jsou schopni se poznat i podle několika málo vět ve výpovědích, které používám jako příklad určité kategorie při analýze dat. Participanty jsou označeni písmenem podle pořadí, ve kterém jsem s nimi rozhovor prováděl. Všem, kteří se mi ozvali, jsem sdělil veškeré informace o výzkumu, relevantní informace o mě, podmínky rozhovoru, způsob zachování anonymity a zpracování dat. Všichni zúčastnění s podmínkami souhlasili.

7. Výzkumný soubor

V kapitole rozvádím metodu výběru výzkumného souboru, konkrétní postup získávání respondentů a charakteristiku výzkumného souboru.

7.1. Metoda výběru výzkumného souboru

Pro výběr výzkumného souboru jsem použil metodu samovýběru, která je dle Miovského (2006) založená na dobrovolnosti a projevení aktivního zájmu zapojit se do studie. Oslovil jsem skrze výzvu zveřejněnou na webových stránkách s tematikou BDSM skupinu potenciálních účastníků a ti museli sami aktivně projevít svůj zájem se zúčastnit.

Respondenty jsem získal přes internet. Znění výzvy bylo následující:

Ahoj, hledám lidi ochotné zapojit se do výzkumu na téma „Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM“ (proces, při kterém jste si uvědomili, že preferujete BDSM). Výzkum je součástí méj diplomové práce, je anonymní, v rámci katedry psychologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Všechny upřesňující informace rád zodpovím přes uvedené kontakty. Budu rád za jakýkoli ohlas, nápad nebo připomínku.

Kontakt: Pospisil.M7@gmail.com, FB: Marek Maryl Pospíšil, ICQ: 288967431.

Výzva byla zveřejněna v lednu 2013. Do února 2013 se ozvalo 13 lidí ochotných se zapojit do výzkumu. Dle individuálních potřeb participanta jsme si ujasňovali detaily výzkumu, domlouvali termín a podmínky schůzky. Samotného výzkumu se účastnilo 10 lidí. Získávání dat proběhlo během března 2013.

Kritériem pro zařazení do výzkumu bylo praktikování BDSM a prožití svého vnitřního coming outu. V některých případech byla kritéria důvodem neúčasti participanta. Splnění kritérií jsem zjišťoval průběžně při prvotní komunikaci a při samotném rozhovoru.

7.2. Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvoří 10 lidí, z toho 5 žen a 5 mužů, ve věku 21 až 46 let. Participanti jsou z celé ČR.

Tabulka 1: Výzkumný soubor

	Pohlaví	Věk	Sexuální orientace	Vzdělání	Stav	Partner(jen na BDSM)	Děti
A	M	31	Hete	SŠ s mat	Svobodný	Ne (Ne)	Ne
B	Ž	21	Hete	VOŠ	Svobodná	Ano (Ano)	Ne
C	Ž	24	Hete	VŠ	Svobodná	Ne (Ne)	Ne
D	M	39	Hete	SŠ s mat	Svobodný	Ne (Ne)	Ne
E	M	35	Hete	SŠ s mat	Svobodný	Ne (Ano)	Ne
F	M	46	Hete	SŠ s mat	Ženatý	Ano (Ne)	Ne
G	Ž	26	Hete	VŠ	Svobodná	Ano (Ano)	Ne
H	Ž	21	Hete	SŠ s mat	Svobodný	Ano (Ano)	Ne
I	Ž	25	Hete	VŠ	Svobodná	Ano (Ano)	Ne
J	M	27	Hete	VŠ	Svobodný	Ano (Ano)	Ne

8. Analýza dat

Kapitola obsahuje analýzu dat podle výzkumných otázek. Jednotlivé kategorie jsou doplněné o přímé citace respondentů, které jsou pro větší přehlednost označeny uvozovkami a kurzívou.

8.1. Výzkumná otázka č. 1

„Jaké byly první kontakty s BDSM u lidí, jejichž preferovanými sexuálními praktikami je BDSM?“

Odpověď vychází z otázky „Co považujete za svůj první kontakt s BDSM podněty?“ Na základě dat jsem vytvořil 2 kategorie:

1. Kdy k prvnímu kontaktu došlo.
2. Jaký byl první kontakt.

V 1. kategorii (Kdy k prvnímu kontaktu došlo) jsou odpovědi rozdělené tak, že 6 respondentů uvádí první kontakt v předškolním věku nebo v prvních třídách ZŠ. Je to tedy v 4 – 7 letech. Přesný věk často nebyli schopni určit, šlo spíše o výroky typu hodně rané, hra ve školce, rané dětství, už v MŠ. *“Co se týče potom tý sexuální roviny, tak když mi bylo 6 let a měl jsem erekci, tak jsem trápil sám sebe. Mučil jsem si penis a přitom jsem cítil vzrušení. Uvědomil jsem si, že je to něco, co mi dělá dobře, i když mi to způsobuje bolest.”*, *„Musím říct, že to je až tak hodně raný, že si to nedokážu vybavit, co bylo úplně první, ale už na základce to tam určitě bylo.”*, *„Tak kdy děti čtou pohádky o těch ježibabách? Ty se vykládaj fakt už od malička, že. Nevím no, tak určitě fakt úplně raný dětství.”*

U zbylých 4 participantů jsou první kontakty vzpomínány k věku 11-15 let. Tady už je datování ve výpovědích mnohem jasnější, v rozhovorech jsou uváděny věky v rozmezí jednoho roku, např. 11-12, 12-13. V jednom případě se účastnice odvolává na dobu dlouho předtím, než jí bylo 18 let. Z kontextu vyplývá, že nejspíš jedná právě o období kolem 13. roku. *“Nevím, jestli jsem něco četla nebo viděla, to nemůžu říct, ale vím, že když už jsem začínala mít nějaký ty sexuální pocity, kolem těch 11, 12 let, tak jsem si vždycky představovala takový násilnější věci.”*

Ve 2. kategorii (Jaký byl první kontakt) vznikly dvě základní skupiny. V první je pět jedinců, u kterých byla prvním kontaktem dětská hra, ve které byly jasně rozdělené role, a tyto role vyjadřovaly nadřazenost nebo podřazenost vůči ostatním. Participantů uvádějí např. hry na psa a pána, zlí vojáčky a hodné panenky, princezna a černokněžník. Ve dvou případech se sice jednalo o hru, ale role nebyly nijak pojmenované nebo nebyly jasně dané. Šlo např. jen o to vyvolat rvačku, při které cítili touhu ublížit nebo si nechat ublížit, případně být poražen nebo trápen. *“Hráli jsme si s kamarádkou na princeznu unesenou černokněžníkem, a jako že je svázaná nebo může odpovídat jenom ano, ne a tak.”*, *“I v dětských hrách to bylo, když jedna byla pes a druhá majitelka. Nebo s Barbínama. Měli jsme vojáčky a panenky. A to komando vojáků tu panenku unese a strašně jí tam v lese zprzní.”*

Ve druhé skupině je u pěti účastníků zdrojem prvního kontaktu informační médium. Nejčastěji televize, kniha nebo časopis. Vždy šlo o násilnou scénu, ve které byla žena buď znásilněna, nebo nějakým způsobem trápena, např. zbičována. Účastníci si podle svých preferencí následně představovali sebe v roli zneužitě nebo zneužívajícího. *“Tak pokud pomenu takový ty scénky ve filmech, které běžely ve filmech s hvězdičkou před revolucí a krátce po ní, zejména Angelika, tak to budou asi nějaké scény násilí, znásilnění nějakého dominantnějšího rázu v knížkách.”*, *“Mezi prvníma na co si vzpomenu, byly časopisy, na který jsem narazila. Mám pocit, že to byl Perverz, tři čísla. A pak jsem narazila ještě na pár dalších neúchylnejch, jako Leo apod.”*

Vzhledem k nízkému věku, ve kterém k prvním kontaktům docházelo, nebyla většina respondentů schopna popsat svoje pocity konkrétněji než příjemné nebo uspokojující. Nikdo nevypověděl, že by v té době zažíval negativní nebo nepříjemné pocity spojené s prvním kontaktem.

8.2. Výzkumná otázka č. 2

„Jak probíhal proces uvědomování si a přijímání BDSM preference?“

Odpověď vychází z otázek: „Jaký byl spouštěcí mechanismus/událost, po které jste začal/a vážně uvažovat nad svojí BDSM preferencí?“, „Jak probíhalo vaše uvědomování si BDSM preference?“, „Jaké pocity doprovázely uvědomování

si BDSM preference?”, “Co vás ujistilo o tom, že preferujete BDSM?”, “Co vám pomohlo to zvládnout/přijmout?”, “Věděl o tom tehdy (v průběhu uvědomování si) někdo?”. Na základě dat jsem vytvořil 5 kategorií:

1. Počátek
2. Průběh
3. Ujištění
4. Pocity
5. Co pomáhalo

V 1. kategorii (Počátek) uvedla polovina dotázaných, že neumí určit žádný zlomový okamžik, od kterého by nad touto preferencí začali vážně uvažovat. Popisují svůj vývoj v této oblasti např. jako neoddělitelné od ostatního, průběžný zájem, přirozený vývoj. *“ To ti asi neřeknu. Prostě jak jsem se o to průběžně zajímal, tak to tak nějak se mnou bylo a na jednu stranu jo. Chtěl jsem mít holku nebo tak, ale na druhou stranu jsem vždycky začal velmi rychle uvažovat, jaký by to bylo, kdyby mi klečela u nohou, když to tak řeknu.“*, *„Asi jsem nad tím takhle nikdy neuvažoval, prostě jsem to tak měl a pak najednou jsem zjistil, co to je.“*

Druhá polovina uvádí jako počáteční/zlomovou událost osobní zážitek. Ten proběhl mezi 17. a 23. rokem. Šlo o přímou sexuální zkušenost s prvky BDSM buď s přítomností někoho dalšího, nebo virtuálně. *“Začínala jsem na tom, že jsem poslouchala něčí rozkazy. Tak asi tam na tom. To jsem si říkala, že se mi to jako hodně líbí a sexuálně mě to vzrušuje. To bylo takový prvotní.“*, *“A vážně jsem nad tím uvažoval ve chvíli, kdy jsme spolu spali, a já jsem se odvázel, uvolnil, což znamenalo, že jsem jí celkem brutálně osouložil, a jí z toho bylo hrozně špatně. Ale mě z toho bylo hrozně dobře. A v tu chvíli mi přišlo, že by to mohl být můj hlavní směr, protože do té doby sex jako dobrý, ale vždycky mi na tom něco nesesedělo. Byla tam nějaká myšlenka, že by to mohlo být lepší. Nevěděl jsem přesně jak, ale tohle mě oslovilo.“*

V 2. kategorii (Průběh) popisují všichni respondenti velmi podobné schéma. Počáteční náhodné zaujetí nějakým podnětem, zjišťování více informací a získávání materiálů, obavy z reakcí okolí a blízkých, nabývání osobních zkušeností a nakonec uvědomění si toho, že toto je jejich preference skrze vlastní pozitivní reakce. Rozdílly jsou v tom, jak dlouho tato období trvala, kdy začala a

jejich intenzita. *“Kolem 13 jsem začínal vnímat, že mě to zajímá. To byly takový náhodný podněty. Kolem 16 jsem měl větší zájem, to jsem odebíral ten časopis. Potom kolem 20 na netu jsem to hledal. A pak s druhou holkou v 22 už jsem to dělal. A od té doby jsem nikdy neměl výpadek.”*, *“Ze začátku to byl zájem o tvrdší sex, pak se to transformovalo nebo rozšířilo do představ ponížení té osoby, pak třeba do bičování. Prostě jak si člověk rozšiřoval vůbec to povědomí o tom, co všechno lze, tak se rozšiřovala i ta představa o tom BDSM, když to tak nazvu souhrnně. A samozřejmě, že postupem času jsem si začal víc a víc uvědomovat, že ty dílčí věci nejsou zas tak zajímavý, že jde vždycky jenom o ten projev moci a bezmoci. A začal jsem tak nějak víc uvažovat a víc promýšlet, co mě to na tom baví nebo pohání.”*

V 3. kategorii (Ujištění) se participantů dělí do tří skupin. Ti, kteří se ujistili díky reálné zkušenosti, při které zažívali intenzivní uspokojující pocit. Popisují to např. jako úplně jiný – hrozně dobrý a zároveň normální, všechno najednou zapadalo. *“Tak ta reálná zkušenost. To mě prostě nadchlo a připadalo mi to správný, přirozený, že to tak má být, že to je konečně ono.”*, *“Protože ten první zážitek bylo jakoby osvětlení. Prvně jsem to zkusil a hned jsem věděl, že to je ono.”*

Ve druhé skupině jsou ti, kteří také vycházejí z reálné zkušenosti, ale opačného charakteru, kdy šlo o dlouhodobý vztah s člověkem, který nepreferoval BDSM ani v náznacích, nebo absolutní absence představ a zájmů bez prvků BDSM. Tři respondenty lze zařadit do obou skupin, protože v krátkém časovém rozmezí zažili ukončení dlouholetého vztahu s člověkem nepreferujícím BDSM a zážitkem s prvky BDSM. *“Asi pocit, že většinou, jsem neměla žádné vanilkové představy, a když jsem byla s někým, kdo nebyl dominantní v posteli, tak se mi to nelíbilo.”*, *“A pak mi to ještě potvrdil dlouholetý vztah s vanilkou. První zkušenosti byly před ní, nebyly nějak rozsáhlé, ale byly, a pak byl dlouholetý vztah s vanilkou, až na tu intimní stránku. Respektovali jsme se vzájemně, že jsme se smáli, atd. ale ten sex prostě nefungoval.”*

Ve třetí skupině jsou dva respondenti, z toho jeden uvedl moment ujištění z doby, kdy si prohlížel tématické časopisy a vzrušení z nich bylo tak evidentní, že měl jasno, a druhý, který uvádí, že to věděl vždy a nepotřeboval se nijak ujišťovat.

Ve 4. kategorii (Pocity) převládají participanti, v počtu osmi lidí, kteří popisují svoje pocity v průběhu uvědomování si BDSM preference jako pozitivní. Např. nadšení, uvolnění, zklidnění, vzrušení. Co se týče jich samotných, jedná se jen o pozitivní pocity. U šesti z nich se objevovaly i negativní pocity, které byly vždy spojené s obavou, že by se o jejich zaměření mohl dozvědět někdo další a strach z toho, že by mohli reagovat negativně a odsoudit je. U všech dotazovaných v současné době tato obava nepřetrvává nebo je velmi slabá. Spolu s uvědomováním si nebo ujištěním o BDSM preferenci tyto obavy vymizely nebo se velmi oslabily. *“Tam jediný pocit, který z toho asi jako mám, že se mi to líbí, sexuálně mě to vzrušuje a dělá mi to dobře. Nevím, jaký víc pocity by tam měly být. Já jsem to od počátku vnímal tak, že mě to vzrušuje a i vůči okolí, ne že bych se tím chlubil, ale když na to přijde, že se mě někdo na férovku zeptá, jestli jsem úchylák, tak řeknu jo, jsem úchylák.”*, *“Hrozně dobrý. Já sám ze sebe jsem měl dobrý pocit po celou dobu. Špatný pocit jsem měl ve chvíli, kdy jsem viděl, že to co mě dělá dobře, ubližuje druhým. Protože to brali jako skutečné ubližování, ne jako hru.”*

Dva participanti zažívali zpočátku pouze silně negativní pocity, např. výčitky svědomí, vina, nejistota, strach, opovržení sebou, zhnusení nad sebou, které byly dle jejich výpovědí způsobené výchovou, že pomýšlet nebo chtít něco takového je nepřijatelné, odsouzeníhodné. V jednom případě se jednalo o silně věřící rodinu, v druhém o tradiční vesnickou společnost. V obou případech šlo o ženy. *“Ze začátku možná strach, pak až opovržení z toho co se mi líbí, zhnusení. Pak touha to zadupat. Zpětně to byly vlny, kdy dupeš to, dupeš to a pak vybuchneš a domluvíš si jednorázovku a užiješ si s někým. A takhle se to střídalo skoro rok od jednorázovky k jednorázovce. Prostě přetlak a vypustit. Takže rozhodně popírání a pak pomalý smířování se a uvažování nad tím.”*, *„Na začátku, když jsem to neměla nijak pojmenovaný, tak to byla hrozná nejistota, výčitky svědomí, pocity viny a divnosti, vyčleněnosti, pak deprese z toho, že normální sexuální život mě nezajímá. A když už jsem si to uvědomila, že jsem jiná, ale ještě sem neměla ty lidi k tomu, tak to bylo snad ještě horší. Protože najednou jseš jinej, ale co s tím?“*

V 5. kategorii (Co pomáhalo) uvedli všichni participanti kromě jednoho, že jim při přijímání BDSM preference pomáhala nějaká forma komunikace s ostatními. V některých případech se jednalo o podobně smýšlející lidi, jindy o

rodinné příslušníky, a jindy o dobré přátele. Možnost sdílení a přijetí od takových lidí hodnotí někdy jako klíčovou pro jejich další rozvoj, jindy jako příjemnou podporu. *“Jednoznačně ta komunita lidí, do které jsem se dostala. A i Pán, se kterým jsem byla. Kdybych na to byla sama, tak bych to asi nezvládla a nepřijmula a nedělala.”*, *“Komunikace hodně, s lidma na internetu. I když jsme se neznali a byli to cizí lidé. A potom sestra hodně. Když jsem si s ní o tom povídala, nebo ten dotyčnej, co jsem se s ním scházela, ten kluk.”*

Čtyři účastníci odpověděli, že nepotřebovali nic, co by jim mělo jejich preferencí pomoci přijmout. I když tři z nich kladně hodnotí nějakou formu komunikace s jinými lidmi. *“Kontakt s lidma mi pomohl, ale nemyslím, že to bylo zásadní. Mně pomohlo, když jsem potkával holky, aniž bych s nima něco měl, od kterých jsem slyšel, že by chtěly kluka, který to má tak, jako to mám vlastně já. To mi pomohlo se vyklidit, že to bude dobrý, že i někoho najdu.”*

8.3. Výzkumná otázka č. 3

„Jak probandi hodnotí svoji současnou životní situaci ve vztahu ke své BDSM preferenci?“

Odpověď vychází z otázek „Co si představujete pod pojmem BDSM?“, „Pozoroval/a jste nějakou změnu potom, co jste si to uvědomil/a?“, „Jak v současnosti ovlivňuje BDSM preference váš život?“. Na základě dat jsem vytvořil dvě kategorie:

1. Chápání/vnímání pojmu BDSM.
2. Osobní přínos.

V 1. kategorii (Chápání/vnímání pojmu BDSM) bylo u šesti respondentů, a tedy nejčastější odpovědí to, že vnímají BDSM jako životní styl, v takovém smyslu, že tato preference buď zcela, nebo velmi ovlivňuje jejich každodenní život a činnosti. Většina se vyjadřuje podobně, uvádí např. něco, s čím chci žít a co chci mít; součást života, vysoce přirozené, co do života a přírody patří, co mi celý život chybělo a hledala jsem to. *„Pro mě je to příjemný životní styl. Je to něco, co mi přijde v určitých ohledech vysoce přirozený, co do lidského života nebo i do*

přírody patří.“, „Pro mě je to prostě životní styl, který mě naplňuje. Je to něco, co mi celý život chybělo, a celý život jsem to hledala.“

Ve třech případech je pojem vnímám pouze jako označení pro praktiky z určité oblasti, např. jisté hrátky, nestandardní sexuální choutky. Pro dva participanty je to vyjádření vztahu, kdy jeden dominuje druhému. *„Že to je o nějaké vazbě mezi těma dvěma a pomocí třeba těch praktik BDSM se vybuzuje nějaká vzájemná energie. Kde ten svršek cítí tu moc, kterou může aplikovat a zároveň nějakou tu odpovědnost. A ten spodek se prostě odevzdá. Jo a zároveň se vybudí ten prožitek, kterej dobíjí, nabíjí.“*

Dva odpovídající vyjádřili nechuť k samotnému pojmu BDSM, mají pocit, že se z něj stává laciná nálepka, reklamní značka, a stává se tak nicneříkajícím, studeným výrazem.

Ve 2. kategorii (Osobní přínos) jsou výpovědi až na jednu výjimku pozitivního charakteru. Lehce negativní přínos (vlastní slova participanta) se týká změny preferencí stálého partnera současně se snahou zachovat vztah a současně BDSM preferenci participanta. V době rozhovoru to bylo čerstvé téma. Všichni účastníci vypověděli, že je tato preference obohatila v partnerské oblasti. Buď ve smyslu, že našli partnera, se kterým jsou velmi spokojení, anebo že přesně vědí, jakého partnera hledají. Současně se změnil i jejich pohled na partnerství, nejčastěji co se týče tolerance vůči různým odlišnostem u druhých a uvědomění si toho, co je pro ně ve vztahu důležité. Často je to právě kompatibilní preference partnera v sexuální oblasti. *„V tom, že si budu hledat partnerku, která vykročila tím samým směrem. A řeknu to na rovinu. Já jsem takovej a takovej a chci, aby moje partnerka měla takový a takový kvality a vlastnosti“, „Já si prostě hledám partnera, který je dominantní a sadista. Beru to jako automatickou součást toho, jaký musí být.“. „Protože mně vyhovuje, když mám partnera, se kterým můžu takhle žít jak v životě, tak v sexu.“*

V souvislosti s tím je utvořena i druhá skupina výpovědí, která se týká trávení volného času. Osm respondentů uvádí, že BDSM preference hodně ovlivňuje jejich mimopracovní aktivity. Polovina dotazovaných je nějakým způsobem zapojena ve větší skupině lidí, kteří se pravidelně a aktivně tématikou BDSM zabývají, schází se a pořádají různé společenské akce. U jiných se objevují

např. odpovědi typu zdroj zábavy, silný koníček, z této oblasti mám většinu kamarádů.

Sedm participantů vypovědělo, že je pro ně uvědomění si a žití s touto preferencí zdrojem vnitřního pozitivního prožívání. Čtyři mimo jiné přímo uvedli (a jedná se většinou o ženy), že jim zvyšuje sebevědomí. U jiných jde např. o vnitřní klid, pocity, že jsou sami sebou. Toto pozitivní vnitřní prožívání se u všech, kteří tak vypovídali, týká i oblastí mimo sexualitu. *„Dalo mi to i ten vnitřní klid, jinej názor na jiný věci. Zjistil jsem, že jsem třeba extrémně tolerantní oproti vanilkám. Je mi v podstatě jedno, kdo koho líbá a šuká, kdo s kým je, jak je barevnej nebo tak. Spousta věcí, které ostatní přivádí do varu, tak mě je jedno. Toleruju spoustu věcí, které ostatní pobuřují. To je asi ten nejmarkantnější projev. Zároveň mám i respekt vůči těm ostatním. Dost je to pro mě i o tom respektovat hranice té druhé osobnosti. Není to pro mě destruktivní záležitost.“*, *„Získala jsem víc sebevědomí a touhu si za něčím jít. Sice mi dal partner obojek, ale cítím se víc svobodnější. Užívám si svojí submisivitu, ale necítím se svázaná.“*, *„Začala jsem být spokojená a šťastná. Předtím jsem se celou dobu utápěla v nějakých depresích a pocitech divnosti a vyčlenění a potom, co jsem si to uvědomila, zařídila jsem si podle toho život, tak jsem šťastná a je mi tak strašně dobře, takže ta změna byla strašně velká.“*

9. Odpovědi na výzkumné otázky

Obsahem kapitoly jsou odpovědi na výzkumné otázky, které vychází z analýzy dat v předchozí kapitole.

9.1. Odpověď na 1. výzkumnou otázku

(Jaké byly první kontakty s BDSM u lidí, jejichž preferovanými sexuálními praktikami je BDSM?)

K prvním kontaktům s tím, co by respondenti zpětně mohli označit za aktivity s nějakými prvky BDSM se zhruba u poloviny z nich odehrály buď v předškolním nebo mladším školním věku, nebo u druhé poloviny v období puberty. Prvními kontakty byly dětské hry, které se vyznačovaly tím, že byly jasně rozdělené nadřizené a podřizené role, např. pán a pes, vězněný a věznitel, voják a zajatec, při kterých participanti zažívali příjemné vzrušení, které jinak nezažívali. Jiným zdrojem prvního kontaktu bylo nějaký druh informačního média. Knih, časopisů nebo televize, ve kterých se objevovaly násilné scény, ve kterých byla nejčastěji žena nějakým způsobem trápena nebo sexuálně zneužívána.

9.2. Odpověď na 2. výzkumnou otázku

(Jak probíhal proces uvědomování si a přijímání BDSM preference?)

Proces uvědomování si a přijímání BDSM preference měl u všech respondentů podobný průběh. Hlavní rozdíly byly v tom, kdy k uvědomování začalo docházet, jak dlouho jednotlivá období trvala a jak intenzivně je prožívali.

Polovina z dotazovaných neumí přesně určit, kdy se začali o BDSM zajímat. Hodnotí to jako přirozený nebo plynulý vývoj, který vedl tímto směrem. U druhé poloviny je za počátek uváděna osobní sexuální zkušenost mezi 17. a 23. rokem.

Samotný průběh lze obecně popsat tak, že začíná náhodným podnětem, který vzbudí zájem, ten vede ke zjišťování dalších informací a k opakování kontaktu s ním. Specifickým obdobím bývá obava z reakcí okolí, kdyby se o zájmu o tuto oblast někdo další dozvěděl. Ta postupně oslabuje s množstvím získaných

informací, komunikací s podobně zaměřenými lidmi, a nabýváním vlastních zkušeností.

K ujištění u participantů došlo buď při prvním reálném zážitku s prvky BDSM, který vnímali jako velmi silně, intenzivně a příjemně, nebo naopak při zážitcích, které jakékoli prvky BDSM postrádaly nebo přímo vylučovaly, což vnímali s velkou mírou nespokojenosti, případně vnitřního neklidu a zklamání. V některých případech bylo přesvědčení o tom, že to tak mají tak silné, že k ujištění reálný zážitek nepotřebovali, i když ho hodnotí kladně.

Pocity v průběhu popsala většina jako vesměs kladné. Nejčastěji se jednalo o pocit psychického uspokojení a zklidnění. Teprve později začali prožívat i fyzické uspokojení a sexuální vzrušení. Přes polovinu participantů zažívala i smíšené období, ve které zažívali současně pozitivní i negativní emoce, které pramenily z obav o prozrazení a reakci okolí na jejich zálibu. U dvou participantů převládaly od začátku uvědomování si BDSM preference nepříjemné pocity, hlavně vina, zhnusení nad sebou, stud, způsobené striktní výchovou. Pozitivní emoce zažívali také, ale byli si jich mnohem méně vědomi.

Většina respondentů uvedla, že nejvíce jim v průběhu uvědomování si BDSM preference pomáhala komunikace a možnost sdílení s dalšími lidmi. Přitom nemuselo jít nutně o lidi podobně smýšlející, důležitý byl přijímající, neodsuzující a nehodnotící přístup.

9.3. Odpověď na 3. výzkumnou otázku

(Jak probandi hodnotí svoji současnou životní situaci ve vztahu ke své BDSM preferenci?)

Všichni probandi hodnotí svoji současnou životní situaci kladně, co se jejich vztahu k sexualitě týče. Pro více jak polovinu z nich se BDSM preference stala životním stylem, který jim velmi vyhovuje a do budoucna ho nehodlají měnit. Zasahuje do všech oblastí jejich života. Mimo sexualitu samotnou hlavně do partnerství a trávení volného času. Pokud se u jiných nejedná přímo o životní styl, jde o silný zájem nebo koníček, který jim přináší uvolnění, zklidnění a možnost se bez omezení vyjádřit a vybit. Přitom ne vždy se jedná přímo o sexualitu. Často jde spíše o jakési hraní si a pocity z toho vyplývající, které jinak nemají možnost

zakoušet, a díky kterým se cítí dobře. Mnozí také vnímají, že se jim díky ujasnění si a žití této preference změnil celkový úhel pohledu na různá témata. Nejčastěji jde o toleranci k ostatním lidem, schopnost nadhledu, i mimo sexuální témata a často také zvýšení sebevědomí. Občas paradoxně v souvislosti s tím, že se pravidelně partnerovi podřizují a dávají na milost.

Někteří vyjádřili určitou nespokojenost s tím, že se z pojmu BDSM stává reklamní značka a trend. Pro ně to v důsledku znamená, že se častěji setkávají s lidmi, pro které je BDSM pouze dočasnou zábavou a tak častěji dochází k neporozumění tomu, že se skutečně může jednat o hlubší životní směr, než jen způsob, jak se zabavit.

10. Diskuse

Podle nového pojetí BDSM, respektive sadomasochismu, v DSM-5 jsou výsledky výzkumu v souladu v tom smyslu, že připouští, aby člověk konsensuálně praktikoval sadismus nebo masochismus, a přitom nebyl brán tak, že má nutně poruchu osobnosti s tím spojenou. Výzkum potvrzuje, že mohou existovat lidé, kteří BDSM aktivně provozují, a nijak zvlášť je to neomezuje v jejich běžném fungování, pracovních činnostech, mezilidských vztazích a pozitivním přístupu k sobě. Důležitý soulad s pojetím DSM-5 vidím i v tom, že pokud se u těchto lidí objevují nepříjemné pocity nebo stavy, nemusí být nutně související se sexuální preferencí, i když se v ní mohou promítat. Souhlasím s komplexním přístupem, který se potvrzoval i ve výpovědích respondentů, že nepříjemné pocity a stavy projevující se při sexuálních aktivitách nebo fantaziích, mohou primárně souviset se situací v rodině, např. stylem výchovy nebo náboženským vyznáním, a ne se samotnou sexuální preferencí.

Další soulad se objevuje v názvosloví. I když DSM-5 stále používá pojem parafilie, vysvětluje ho jako atypickou sexuální aktivitu nebo zájem a ne jako poruchu nebo problém, což souhlasí s tím, jak popisovali participanti svoji preferenci. Často zmiňovali, že jim na jejich sexualitě nepřijde nic divného, i když vnímají, že sexuální touhy většiny ostatních jsou jiné.

V porovnání s MKN-10 se situace zatím nijak nezměnila. Stále platí kriteria, která se neshodují s tím, jak respondenti vypovídali. MKN-10 stále předpokládá nějaký způsob strádání a nepřipouští, že preferovat sadomasochismus nutně neznamená poruchu osobnosti. Ovšem vyjmutí sadomasochismu minulý rok ve Finsku naznačuje, že v novém vydání MKN v roce 2015 bychom se mohli dočkat podobné změny jako v DSM-5.

Samotný výzkum považuji za zdařilý. Snížení počtu a upravení otázek od minulého výzkumu z roku 2011 se ukázalo jako přínosné jak pro participanty, tak pro lepší analýzu dat. Otázky se zdály být jasné a odpovídat na ně nedělalo respondentům problém.

Jako komplikace se ukázalo shánění dostatečného počtu odpovídajících. Konečný počet deseti účastníků je sice uspokojivý, ovšem s porovnáním doby

před dvěma lety značně klesl zájem o účast ve výzkumu. Výpovědi několika respondentů naznačují, že důvodem by mohl být paradoxně narůstající zájem o BDSM, protože způsob, jakým je prezentováno považují za zkreslující, příliš komerční a konzumní. To v důsledku vede k tomu, že jsou více opatrní a nedůvěřiví ke všemu, co se snaží BDSM nějak hlouběji zkoumat. Chybí dostatek důvěry v to, že taková aktivita bude prospěšná a ne nějakým způsobem zneužita nebo zbulvarizována. Současně je poměrně těžké přesvědčit respondenty k účasti na výzkumu ze skupiny lidí, která si žije vlastním životem, a nemá příliš potřebu se prezentovat navenek, nebo kontaktovat přímo jedince, kteří nijak nedávají najevo tuto preferenci. V ČR se nezdá situace kolem BDSM preference nějak výrazně vyhrocená, proto zde chybí větší hnutí jejích zastánců, ze kterých by se dalo poměrně dobře respondenty shánět.

Nápad změnit metodologii výzkumu z kvalitativního na kvantitativní mi nepřipadá vhodný, protože oblast objevování vlastní sexuality je tak komplexní, že by dle mého názoru docházelo k příliš velkému zkreslení dat. Navíc by bylo obtížné správně rozeslat dotazníky jen vhodným kandidátům a vyhnout se mnoha neplatným nebo zfalšovaným odpovědím. Myslím si, že současný zájem o BDSM by byl příliš velkým lákadlem pro lidi, kteří by ve výzkumu viděli jen způsob, jak se zabavit a pobavit.

Jako možné východisko pro sehnání většího počtu respondentů bych viděl práci v týmu dvou nebo tří lidí, kteří by data sbírali. Ideálně v zastoupení obou pohlaví, aby si zájemci o účast mohli vybrat, s kým hovor povedou. Pokud by se podařilo zajistit, aby všichni výzkumníci vedli hovor stejně nebo velmi podobně, myslím, že by to případnému budoucímu výzkumu velmi pomohlo.

Obsahem rozhovoru jsou i hodně osobní a intimní otázky, které kladou vysoké nároky na dobré uvědomování si a pojmenování vlastních pocitů, popisu zkušeností a ochoty se podělit o informace o svém intimním životě s cizím člověkem. To je nezbytný požadavek, který je dalším omezením pro možnost většího počtu účastníků výzkumu. Zároveň ho ale hodnotím jako dobré v tom smyslu, že pokud už takové informace od participantů získám, bývají kvalitní a ucelené.

Obecně lze porovnat výsledky výzkumu s většinou těch zahraničních i tuzemských, např. Hoff (2006), Jozífková (2007), Čičmanec (2009), Wismeijer

(2013), ze kterých se preference BDSM jeví jako neohrožující jak pro samotné praktikující, tak pro jejich partnery a okolí. Dalšími společnými body je obtížnější shánění vhodného partnera a vnímání sebe sama jako zdravého jedince bez duševní poruchy spojené s touto sexuální preferencí. V některých výzkumech se také objevuje pojetí BDSM jako životního stylu, celkově větší spokojenost nebo u žen větší sebevědomí.

Porovnatelných výzkumů, které by se zabývaly specificky BDSM coming outem, je ovšem velmi málo. V tuzemsku proběhly v roce 2011 nezávisle na sobě dva výzkumy od Pospíšila (2011) a Řezníčkové (2011). První zahrnoval stejně jako tento obě pohlaví, druhý pouze ženy, které navštěvují konkrétní pražský klub se zaměřením na BDSM. Všechny tři výzkumy se potýkaly s menším počtem participantů.

V případě studie Řezníčkové (2011) byl použit dotazník ke sběru dat, díky kterému mohla oslovit mnohem více žen najednou, ovšem příliš se neosvědčil, protože některé otázky odradily zájemkyně od účasti celkově, nebo se nezdařila komunikace pouze přes emaily.

Výsledky všech tří jsou v mnoha případech velmi podobné. Např. prožívání prvních kontaktů s BDSM podněty, způsob ujištění se o BDSM preferenci a doprovázející pocity. I když byl průběh vnitřního coming outu individuální a objevovaly se určité rozdíly, při dotazování na současný stav odpověděli všichni respondenti tak, že jsou se svojí sexualitou spokojeni a dokázali jí uspokojivě zařadit do svého života. Shodné jsou také vyšší nároky na partnera a postupné odpadání obav z toho, že se někdo cizí dozví o jejich preferenci. Z podobnosti závěrů všech výzkumů, zvláště co se týče období po vnitřním coming outu, se domnívám, že by se mohlo jednat spíše o převažující stav než výjimečné případy.

Za další zamyšlení nebo prozkoumání by podle mého názoru stálo několik skutečností, které by mohly být námětem k dalšímu výzkumu nebo jeho obohacení.

Zprv je to existence lidí, často mužů, kteří uvádějí, že o této své preferenci věděli odjakživa, vždy s ní byli v souladu, užívali si jí, považují ji za normální a přirozenou a nijak se s jejím zařazením do pozdějšího života nemuseli zabývat.

Zadruhé je to rozdíl ve způsobu ujištění se o BDSM preferenci u mužů a žen. U mužů není neobvyklé ujištění už před první sexuální zkušeností, zatímco většina žen se ujistila až při ní nebo po ní.

Zatřetí je to dopad uvědomění si a praktikování BDSM preference na sebepojetí. Zvláště ženy často vypovídaly, že se jim zvýšilo sebevědomí, přestože se nechávají od partnera pravidelně bít a ponižovat. Považuji to za velmi pádný argument v případě, že by někdo chtěl přirovnávat BDSM k domácímu násilí. Tam je dopad na sebevědomí ženy přesně opačný.

Začtvrté jsou zajímavé výpovědi několika participantů o jejich dlouhodobém vztahu s člověkem, který nepreferoval BDSM. Tyto vztahy bez výjimky skončily z jiného důvodu, než z nesouladu v sexuální oblasti.

11. ZÁVĚR

K prvním kontaktům s BDSM podněty docházelo už v předškolním nebo mladším školním věku nebo v pubertě. Prvními kontakty byly dětské hry, které se vyznačovaly tím, že byly jasně rozdělené nadřízené a podřízené role, např. pán a pes, nebo násilné scény v knihách, časopisech nebo televizi.

Proces uvědomování si a přijímání BDSM preference měl u všech respondentů podobný průběh. Hlavní rozdíly byly v tom, kdy k uvědomování začalo docházet, jak dlouho jednotlivá období trvala a jak intenzivně je dotazovaní prožívali.

Samotný průběh lze obecně popsat tak, že začíná náhodným podnětem, který vzbudí zájem, ten vede ke zjišťování dalších informací a k opakování kontaktu s ním. Specifickým obdobím bývá obava z reakcí okolí, kdyby se o zájmu o tuto oblast někdo další dozvěděl. Ta postupně slábne s množstvím získaných informací, komunikací s podobně zaměřenými lidmi, a nabýváním vlastních zkušeností.

Všichni probandi hodnotí svoji současnou životní situaci kladně, co se jejich vztahu k sexualitě týče. Pro více jak polovinu z nich se BDSM preference stala životním stylem, který jim velmi vyhovuje a do budoucna ho nehodlají měnit. Zasahuje do všech oblastí jejich života. Mimo sexualitu samotnou hlavně do partnerství a trávení volného času.

Výsledky tří tuzemských výzkumů, které se zabývají vnitřním coming outem u jedinců praktikujících BDSM, jsou ve značné shodě a spolu s přístupem několika evropských zemí, které sadomasochismus vyřadily z MKN, a změnou pojetí parafilí v DSM-5, poukazují na to, že je možné preferovat BDSM a nemít poruchu osobnosti spojenou s touto preferencí.

SOUHRN

V první kapitole teoretické části se zabývám lidskou sexualitou jako výchozím bodem pro následné lepší porozumění sexuálním variacím. Uvádím čtyři etapy psychosexuálního vývoje, které vychází ze sexuologického pohledu. První etapa trvá od narození do šesti let a primární jsou v ní tělesné pocity. Druhá etapa trvá od šesti let do konce puberty. Hlavním rysem tohoto období je vývoj hrubé a jemné motoriky, potřeba autonomie a soukromí. Třetí etapa trvá od puberty do rané adolescence, které je považováno za nejsložitější období. V tomto období probíhají rozsáhlé hormonální změny. Čtvrtá etapa se odehrává během střední a pozdní adolescence, kdy nastává hormonální rovnováha, ztotožnění se se sekundárními pohlavními znaky, typické je také rozvíjení partnerských vztahů a zařazení sexuálních aktivit do běžného života.

Dále uvádím psychosexuální vývoj podle S. Freuda, který vychází z teorie pudů. Základními pudy jsou pud sebezáchovy a sexuální pud. Dle této teorie začíná sexuální život narozením, protože člověk se rodí se sexuálním pudem. Psychosexuální vývoj má pět základních fází. Jedná se o fáze orální, anální, falickou, latentní a genitální.

V kapitole o sexuální motivaci rozvádím pojetí, podle kterého se dá sexuální motivace rozdělit na čtyři základní komponenty. Pohlavní identitu, pohlavní roli, sexuální preferenci, sexuální chování a sexuální emoce. Pohlavní identita je pocit příslušnosti k mužskému nebo ženskému pohlaví. Pohlavní role je vnějším projevem pohlavní identity. Rozhodující jsou kulturně-společenské vlivy, podle kterých si děti osvojují adekvátní vzorce chování. Sexuální preference je způsob, jakým jedinec dosahuje sexuálního uspokojení a toho, jaký objektem je sexuálně přitahován. U sexuálního chování a sexuálních emocí jde o schopnost sexuálního vzrušení, dosažení orgasmu, rozvoj pocitu zamilovanosti a erotické fascinace. Sexuální orientace jako samostatný oddíl, se zabývá citovou nebo erotickou preferencí stejného, opačného nebo obou pohlaví.

Poruchy sexuální preference jsou v systému MKN zařazeny mezi poruchy osobnosti a chování u dospělých. Mezi poruchy sexuální preference patří fetišismus, fetišistický transvestitismus, exhibicionismus, voyerismus, pedofilie, sadomasochismus, mnohočetné poruchy sexuální preference, jiné poruchy

sexuální preference a poruchy sexuální preference nespecifikované. Mezi hlavní diagnostická kritéria sadomasochismu patří sexuální aktivita, která obsahuje bolest, pokoření nebo omezení a také to, že taková sexuální aktivita je nejdůležitějším zdrojem stimulace a je nezbytná k dosažení sexuálního uspokojení.

V roce 2013 vyšla 5. revize DSM, ve kterém je pojetí sadomasochismu jiné než dosud. Manuál rozlišuje mezi preferencí jako takovou a poruchou, která z této preference vyplývá. Definuje dvě kriteria, A a B. Kriterium A popisuje parafilii jako takovou, kritérium B popisuje negativní důsledky, které z ní mohou vyplývat. Pokud klient splňuje kritérium A, ale ne B, není u něj diagnostikována porucha. DSM-5 tak připouští existenci lidí, kteří preferují sadomasochismus, a nijak je to neomezuje v běžném fungování. V MKN zatím podobné změny nenastaly, ovšem na státní úrovni už několik států sadomasochismus, spolu s několika dalšími kategoriemi, vyjmul. Poslední zemí, která tak učinila, bylo Finsko v roce 2012.

V druhé kapitole se zabývám samotnou oblastí BDSM. Protože neexistuje oficiálně uznaná a přijímaná definice tohoto pojmu, vytvořil jsem pro účely této práce tuto definici: BDSM jsou konsensuálně provozované aktivity vedoucí k sexuálnímu uspokojení, které obsahují některý z prvků BD (bondage, discipline), DS (dominance, submission), SM (sadism, masochism).

Vnitřní coming out u lidí preferujících BDSM je proces uvědomování si a přijetí této sexuální variace. V některých výzkumech je proces coming outu BDSM porovnávám s coming outem u homosexuálních jedinců. Důvodem je společná historie ve smyslu zařazení obou do MKN a DSM. Lidi, kteří preferují BDSM, ale nemají problém, pokud nejsou zároveň homosexuální, s navenek normálním fungováním v heterosexuálním vztahu, uzavření sňatku nebo výchově dětí.

V kapitole o pravidlech bezpečnosti jsou zmíněna tři základní pravidla, která by měla platit při každé BDSM aktivitě. Jsou to Safe (bezpečně), Sane (rozumně) a Consensual (se souhlasem všech zúčastněných). Velmi důležitým pravidlem je i stanovení STOPky, což je slovo nebo signál, který může kdykoli kdokoli použít v případě, že chce aktivitu z jakéhokoli důvodu zastavit nebo ukončit.

V ČR existuje subkultura BDSM, která má formu specializovaných internetových stránek, kde vychází odborné články na různá dílčí témata a kde je

možné formou chatů nebo fór komunikovat s ostatními. V Praze existuje poměrně velká skupina lidí, která pořádá různé tematické akce a srazy.

V současné době probíhá hlavně vlivem internetu posouvání norem v oblasti sexuálního chování. Hlavní podíl na tom mají pornografické filmy, ve kterých jsou zobrazovány netradiční sexuální aktivity. Zvláště mladí lidé, kteří čerpají většinu informací z internetu, mohou být těmito materiály značně ovlivněni a na základě jejich zhlédnutí posunout normu toho, co je v sexu běžné a přijatelné. Tato norma se často přibližuje sexuálním aktivitám, které se běžně praktikují v BDSM.

Třetí kapitola je souhrnem mnoha zahraničních a několika tuzemských studií, které se nějakým způsobem zabývaly tématem BDSM. Závěry mnoha z nich naznačují podobné pojetí jako nové DSM-5. Tedy, že lze preferovat a praktikovat sexuální aktivity s prvky BDSM, a přitom nemít poruchu osobnosti. Závěry tuzemských studií, které se zabývaly přímo vnitřním coming outem, jsou ve shodě se zahraničními výzkumy.

Výzkumná část práce je věnována výzkumu vnitřního coming outu u lidí, kteří praktikují BDSM. Cílem výzkumu je zmapovat tento proces a výsledky porovnat s podobnou studií z roku 2011. Zvolil jsem kvalitativní přístup. Respondenty jsem sehnal přes výzvu na internetu, ve které jsem nabízel možnost účastnit se výzkumu na toto téma. Byla tak použita metoda samovýběru. Výzkumný soubor měl pět žen a pět mužů. Věkové rozmezí participantů je 21 až 46 let. Při osobních rozhovorech jsem použil metodu polostrukturovaného rozhovoru podle seznamu jedenácti otázek.

Závěry výzkumu ukazují, že k prvním kontaktům s BDSM podněty dochází buď v předškolním věku, nebo v pubertě. Prvními kontakty bývají dětské hry se zvýrazněnou nadřazenou nebo podřazenou rolí, např. pán a pes. Průběh uvědomování si této preference měl u všech respondentů podobné schéma. Náhodný podnět, který vyvolal vzrušení, které jinak nezažívali, následné vyhledávání podobných podnětů a zjišťování dalších informací, kontakt s podobnými lidmi a osobní zkušenosti. Všichni probandi hodnotí svou současnou životní situaci ve vztahu ke svojí sexuální preferenci kladně. Pro většinu se stala životním stylem, který tak zasahuje i do mnoha dalších oblastí jejich života. V porovnání se studií z roku 2011 jsou výsledky velmi podobné a ve shodě

s novým pojetím v DSM-5 a několika evropskými zeměmi, kde se preference BDSM přestala brát jako porucha.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Alison,L., Santilla,P., Sandnabba,N.K. & Nordling,N. (2001). Sadomasochistically Oriented Behavior: Diversity in Practice and Meaning. *Archives of Sexual Behavior*, 30, 1-12.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

Atkinson, R., et al. (2003). *Psychologie*. Praha: Portál.

Coming out. (2011). *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*. Získáno 8. 1. 2011 z http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Coming_out&oldid=10529387.

Čičmanec, N. (2009) *Sadomasochismus – sexuální variace, životní styl* (Diplomová práce). Brno: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

Dancer,P.L., Kleinplatz,P.J. & Moser,C. (2006). 24/7 SM slavery. *Journal of Homosexuality*, 50, 81-101.

DiClaudio, D. (2010). *Úchylův kapesní průvodce bizarními sexuálními touhami ukrytými v našem podvědomí*. Praha: Volvox Galbator.

Ernulf,K.E. & Innala,S.M. (1995). Sexual Bondage - A Review and Unobtrusive Investigation. *Archives of Sexual Behavior*, 24, 631-654.

Gjuričová, Š. (2000). *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad.

Hoff,G. (2006). Power and Love: Sadomasochistic Practices in Long-Term Committed Relationships. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 9.

Jozífková, E. (2003). Původ sexuálních variací. Získáno 30. dubna 2011 z <http://www.en-k.net/puvod.html>.

Jozífková, E. (2007) *Sexuální submisivita, dominance a fenomén sadomasochismu*. (Dizertační práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.

Jozífková, E. (2008) O bolest samu většinou nejde. *Psychologie dnes*. 5, 44-47.

Jozífková, E. (2010). Pravda, hanba a diagnóza: Proč vyjmout sadomasochismus ze seznamu deviací. *Fórum sociální práce*, 2, 53-63.

Kolmes,K., Stock,W. & Moser,C. (2006). Investigating bias in psychotherapy with BDSM clients. *Journal of Homosexuality*, 50, 301-324.

Lawrence, A., Love-Crowell, J. (2008). Psychotherapists' experience with clients who engage in consensual sadomasochism: A qualitative study. *Journal of Sex & Marital Therapy*. Jan-Feb, 34, 63-81.

Maniglio,R. (2010). The role of deviant sexual fantasy in the etiopathogenesis of sexual homicide: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 15, 294-302.

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

MKN-10 - Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: Tabeleární část. (2009). Praha: BOMTON agency.

Moser,C. (1998). S/M (Sadomasochistic) Interactions in Semi-Public Settings. *Journal of Homosexuality*, 36, 19-29.

Moser,C. & Kleinplatz,P.J. (2006). Introduction: The state of our knowledge on SM. *Journal of Homosexuality*, 50, 1-15.

Nordling,N., Sandnabba,N.K. & Santilla P,V. (2000). The Prevalence and Effects on Self-Reported Childhood Sexual Abuse Among Sadomasochistically Oriented Males and Females. *Journal of Child Sexual Abuse*, 9.

Nordling,N., Sandnabba,N.K., Santtila,P. & Alison,L. (2006). Differences and similarities between gay and straight individuals involved in the sadomasochistic subculture. *Journal of Homosexuality*, 50, 41-57.

Plháková, A. (2007). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: ACADEMIA.

Pospíšil, M. (2011). *Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM* (Ročníková práce). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Richters,J., Visser,R., Rissel,C.E., Grulich,A.E. & Smith,A.M.A. (2008). Demographic and Psychosocial Features of Participants in Bondage and Discipline, "Sadomasochism" or Dominance and Submission (BDSM): Data from a National Survey. *Journal of Sexual Medicine*.

Řezníčková, Z. (2011). *Proces coming outu u žen se zaměřením na BDSM* (Bakalářská práce). Praha: Univerzita Karlova v Praze.

Sandnabba,N.K., Santtila,P. & Nordling,N. (1999). Sexual Behavior and Social Adaptation Among Sadomasochistically-Oriented Males. *Journal of Sex Research*, 36, 273-282.

Sandnabba,N.K., Santtila,P., Alison,L. & Nordling,N. (2002). Demographic, sexual behaviour, family background and abuse experiences of practitioners of sadomasochistic sex: a review of recent research. *Sexual and Relationship Therapy*, 17, 39-55.

Santtila,P., Sandnabba,N.K. & Alison,L. (2002). Investigation the Underlying Structure in Sadomasochistically Oriented Behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 31, 185-196.

Seiler, E. (2010). *S/M : kniha pro sadomasochisty a pro ty, kteří se jimi chtějí stát*. Praha: Emil Seiler.

Smolík, P. (2002). *Duševní a behaviorální poruchy : průvodce klasifikací, nástin nozologie, diagnostika*. Praha: MAXDORF.

Teremová, L. (2008). *Sexuální deviace?*. Roudnice nad Labem: Severin.

Vidla, O. (2011). *Žádné líbání, mazlení, něha aneb jak internet mění sex*. Získáno 30. dubna 2011 z http://xman.idnes.cz/zadne-libani-mazleni-neha-aneb-jak-internet-meni-sex-fxx-/xman-sex.aspx?c=A110203_190503_xman-sex_fro.

Weinberg, T.S. (2006). Sadomasochism and the social sciences: A review of the sociological and social psychological literature. *Journal of Homosexuality*, 50, 17-40.

Weiss, P. (2002). *Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika a léčba*. Praha: Portál.

Weiss, P., et al. (2010). *Sexuologie*. Praha: Grada.

Wismeijer, J., & van Assen, M.A.L.M. (2013). Psychological Characteristics of BDSM Practitioners. *The Journal of Sexual Medicine*, n/a-n/a. doi: 10.1111/jsm.12192.

Zvěřina, J. (2003). *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM.

Přílohy

Příloha 1: Formulář zadání Magisterské diplomové práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2011/2012

Studijní program: Psychologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Psychologie (PS)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
POSPÍŠIL Marek	Ant. Suchého 3344, Kladno	F08143

TÉMA ČESKY:

Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM

NÁZEV ANGLICKY:

People who engage in BDSM sex and their inner coming out

VEDOUCÍ PRÁCE:

PhDr. Olga Pechová, Ph.D. - PCH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Studium české a cizojazyčné literatury zabývající se problematikou sexuálního chování a sexuální identity, jejich vývoje a sociálních konsekvencí.
2. Analýza diskursů týkajících se BDSM (B: bondage, D: disciplína, dominance, S: submise, sadismus, M: masochismus) chování a identity.
3. Kvalitativní výzkum realizovaný formou polostrukturovaných rozhovorů s lidmi praktikujícími BDSM, které budou zaměřeny hlavně na otázky comingoutu a formování identity u těchto osob.
4. Kvalitativní analýza získaných dat týkajících se životního příběhu, identity a sexuální praxe respondentů.
5. Výsledky výzkumu budou interpretovány a diskutovány s ohledem na limity dané metodou, souborem respondentů a rozdílnými pojetími této tematiky.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Alison,L., Santilla,P., Sandnabba,N.K. & Nordling,N. (2001). Sadomasochistically Oriented Behavior: Diversity in Practice and Meaning. *Archives of Sexual Behavior*, 30, 1-12.
- Dancer,P.L., Kleinplatz,P.J. & Moser,C. (2006). 24/7 SM slavery. *Journal of Homosexuality*, 50, 81-101.
- Ernulf,K.E. & Innala,S.M. (1995). Sexual Bondage - A Review and Unobtrusive Investigation. *Archives of Sexual Behavior*, 24, 631-654.
- Hoff,G. (2006). Power and Love: Sadomasochistic Practices in Long-Term Committed Relationships. *Electronic Journal of Human Sexuality*, 9.
- Jozífková, E. (2007) Sexuální submisivita, dominance a fenomén sadomasochismu. Praha, Dizertační práce. Univerzita Karlova v Praze.
- Kolmes,K., Stock,W. & Moser,C. (2006). Investigating bias in psychotherapy with BDSM clients. *Journal of Homosexuality*, 50, 301-324.
- Maniglio,R. (2010). The role of deviant sexual fantasy in the etiopathogenesis of sexual homicide: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 15, 294-302.
- Moser,C. (1998). S/M (Sadomasochistic) Interactions in Semi-Public Settings. *Journal of Homosexuality*, 36, 19-29.
- Moser,C. & Kleinplatz,P.J. (2006). Introduction: The state of our knowledge on SM. *Journal of Homosexuality*, 50, 1-15.
- Nordling,N., Sandnabba,N.K. & Santilla,P.V. (2000). The Prevalence and Effects on Self-Reported Childhood Sexual Abuse Among Sadomasochistically Oriented Males and Females. *Journal of Child Sexual Abuse*, 9.
- Nordling,N., Sandnabba,N.K., Santilla,P. & Alison,L. (2006). Differences and similarities between gay and straight individuals involved in the sadomasochistic subculture. *Journal of Homosexuality*, 50, 41-57.
- Richters,J., Visser,R., Rissel,C.E., Grulich,A.E. & Smith,A.M.A. (2008). Demographic and Psychosocial Features of Participants in Bondage and Discipline, "Sadomasochism" or Dominance and Submission (BDSM): Data from a National Survey. *Journal of Sexual Medicine*.
- Sandnabba,N.K., Santilla,P., Alison,L. & Nordling,N. (2002). Demographic, sexual behaviour, family background and abuse experiences of practitioners of sadomasochistic sex: a review of recent research. *Sexual and Relationship Therapy*, 17, 39-55.
- Sandnabba,N.K., Santilla,P. & Nordling,N. (1999). Sexual Behavior and Social Adaptation Among Sadomasochistically-Oriented Males. *Journal of Sex Research*, 36, 273-282.
- Santilla,P., Sandnabba,N.K. & Alison,L. (2002). Investigation the Underlying Structure in Sadomasochistically Oriented Behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 31, 185-196.
- Weinberg,T.S. 2006. Sadomasochism and the social sciences: A review of the sociological and social psychological literature.

Journal of Homosexuality, 50, 17-40.
Weiss, P. (2002). Sexuální deviace: Klasifikace, diagnostika a léčba. Praha: Portál.
Weiss, P., et al. (2010). Sexuologie. Praha: Grada.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Příloha 2: Abstrakt diplomové práce

Název práce:	Vnitřní coming out u lidí praktikujících BDSM
Autor práce:	Marek Pospíšil
Vedoucí práce:	PhDr. Olga Pechová, Ph.D.
Počet stran a znaků:	66 s., 110827 znaků
Počet příloh:	4
Počet titulů použité literatury:	39
Abstrakt:	

Tématem práce je proces uvědomování si, přijímání a prožívání vlastní sexuality (vnitřní coming out), která zahrnuje některý z prvků svazování, vychovávání, dominance, submisivity, sadismu, masochismu (BDSM). Kvalitativní výzkum mapuje prvotní podněty spojené s budoucí sexuální preferencí, samotný proces vnitřního coming outu a současný stav participantů. Výzkumu se zúčastnilo pět žen a pět mužů ve věku 21 až 46 let, kteří BDSM aktivně praktikují a již si prošli svým vnitřním coming outem. K výzkumu se přihlásili sami přes výzvu na internetu. Sběr dat proběhl pomocí polostrukturovaných rozhovorů o 11 otázkách. K analýze dat a zodpovězení výzkumných otázek jsem použil metodu vytváření trsů. Ze závěrů vyplývá, že existují lidé, kteří ve svém sexuálním životě preferují některý z prvků BDSM, a přitom se u nich neprojevuje zvýšená nespokojenost s sebou samým, emoční nestabilita, tendence nekonsensuálně poškozovat sebe nebo ostatní nebo neschopnost vykonávat běžné činnosti. Tyto závěry jsou v souladu s novým pojetím parafilií v DSM-5 a přístupem některých evropských zemí, které vyjmuly sadomasochismus z MKN-10.

Klíčová slova: BDSM, coming out, sexuální preference, sexuální variace

Příloha 3: Abstract of Thesis

Title:	People who engage in BDSM sex and their inner coming out
Author:	Marek Pospíšil
Supervisor:	PhDr. Olga Pechová, Ph.D.
Number of pages and characters:	66 p., 110827 characters
Number of appendices:	4
Number of references:	39
Abstract:	

The topic of this theses is a proces of awareness, acceptance and experiencing sexuality (inner coming out), which includes some elements of bondage, discipline, dominance, submission, sadism, masochism (BDSM). Qualitative research maps the initial stimuli associated with future sexual preferences, the actual process of inner coming out and the current status of participants. There are five women and five men in this research, aged 21-46 years who actively practice BDSM and have already gone through their inner coming out. They signed themselves over the Internet invitation. The data were collected through semi-structured interviews of 11 questions. To analyze the data and answer the research questions, the method of clustering was used. It is concluded that there are people who in their sexual lives prefer one of the elements of BDSM, and yet did not suffer increased dissatisfaction with themselves, emotional instability, tendency nonconsensually harm themselves or the others, or inability to perform normal activities. These conclusions are in line with the new concept of paraphilia in the DSM-5 and the approach of some European countries, which removed sadomasochism from ICD-10.

Key words: BDSM, coming out, sexual preferences, sexual variations

Příloha 4: Ukázka výchozích dat – doslovný přepis části rozhovoru

Co si představujete pod pojmem BDSM? Jako upřímně, mě ta zkratka BDSM implikuje takovou tu cirkusovou stránku. Prostě tak ty masky a kůže a biče a podobně. Takže pokud mám mluvit o takovém tom intimnějším nebo niternějším, tak je to spíš takový to DSKo, jo. Že to je o nějaké vazbě mezi těma dvěma a pomocí třeba těch praktik BDSM se vybuzuje nějaká vzájemná energie. Kde ten svršek cítí tu moc, kterou může aplikovat a zároveň nějakou tu odpovědnost. A ten spodek se prostě odevzdá. Jo a zároveň se vybudí ten prožitek, kterej dobíjí, nabíjí.

A tak DSKo je součást BDSM.

No to jo. Ale když vezmu čistě ten pojem BDSM, jo, jako chápu, že bondáž-dominance, submise, sadismus-masochismus, tu zkratku nějak rozložit dokážu jo, ale prostě pro mě to BDSM je svým způsobem už trochu jakoby zprofanovaný, jako taková laciná nálepka, že se to zužuje právě na takový konkrétní praktiky, jako bondáž a sadomasochismus, když to tak řeknu.

A kdybych se zeptal, co pro tebe ta zkratka znamená, jako pro tebe osobně, tak bude to v něčem jiný, než to, co jsi teď říkal?

Tak možná to je takový asi velmi lehký identifikátor nějakého založení. Jsem na BDSM. Většinou si každej kdo k tomu tíhne, tak si aspoň nějak rámcově tě dokáže zařadit, byť dost často to zařazení je nepřesný, ale aspoň v nějakým tom nejširším zařazení. Jo, to je asi když se řekne, že člověk je hetero nebo homosexuál nebo bisexuál, nebo prostě líběj se mi brunetky, blondýnky, tak jsem prostě na BDSM.

Co považuješ za svůj první kontakt s BDSM podněty?

Tak pokud pominu takový ty scénky ve filmech, které běžely ve filmech s hvězdičkou před revolucí a krátce po ní, zejména Angelika, tak to budou asi

nějaké scény násilí, znásilnění nějakého dominantnějšího rázu v knížkách se sci-fi tematikou, detektivkách někdy okolo toho 12. 13. roku.

A jak ses k tomu teda dostal?

No, v době, kdy jsem si to uvědomoval, to ještě nebyla ta penetrace internetem a počítačem ještě vůbec běžná, v podstatě to v masivnější míře teprve začínalo, tak já jsem byl odkázán na tiskoviny. Což běžné porno časopisy byly fajn, ale po nějaké době začly bejt nudný a zároveň jsem, kromě toho, že jsem sháněl porno časopisy, hodně četl, tak jsem záhy dostal přístup do oddělení pro dospělé v městské knihovně v mém rodném městě, a tam jsem se dostal i k příběhům, které byly určeny dospělému čtenáři. A v některých těch příbězích probleskovala i tato tematika.

A bylo to teda náhodně, že ses k tomu dostal?

V podstatě ano. Prostě vzal jsem do ruky knížku, přečetl jsem si nějaký příběh a říkal jsem si, wow to je fakt super. A pak už jsem to samozřejmě začal cíleně vyhledávat, třeba stejného autora, a šel jsem někdy třeba i po názvech, které to implikovaly. Většinou to bylo teda zklamání, někdy se mi podařilo najít nějakou pasáž, která byla zajímavá. Pak posléze jsem si začal na tajno kupovat nějaké i ty tvrdší časopisy. Ono ve 14 přijít k trafice, dejte mi Markýz, tak... Tobě ještě není 18, ukaž občanku. Mám doma. A odcházel jsem s Markýzem. Bylo to leckdy úsměvné.

A v kolika tohle teda bylo?

Ta knihovna byla asi v těch 13, potom to tvrdý porno tak 14, 15.

No a cos teda přitom cítil?

Tak intenzivní vzrušení. Samozřejmě nějaké to třídění myšlenek, o čem to vlastně je, přišlo až postupem času. Když člověkem přestaly cloumat takový ty první návaly hormonů a erekce a tak.

Jaký byl spouštěcí mechanismus nebo událost, po které jsi začal vážně uvažovat nad svojí BDSM preferencí?

No tam to právě tak nějak nebyla nějaká jedna výlučná událost. Bylo tam prostě, jak jsem na to narazil, tak jsem se po tom pídil dál, a začal jsem si čím dál víc uvědomovat, že by mě asi bavilo spousta netradičních věcí. A postupem času, když jsem se v tom usadil... Ale nejde říct, že by byl vysloveně jeden bod, nějaký breakpoint, kdybych si řekl tak, a teďka budu opravdu BDSM a šlus.

To ne. Tam jde spíš o to, jestli můžeš říct, kdy sis řekl aha, tak tohle asi bude to hlavní, co mě zajímá.

Kdy to nebyla jenom onanistická fantazie jo? No, tyjo já nevím. To ti asi neřeknu. Prostě jak jsem se o to průběžně zajímal, tak to tak nějak se mnou bylo a na jednu stranu jo. Chtěl jsem mít holku nebo tak, ale na druhou stranu jsem vždycky začal velmi rychle uvažovat, jaký by to bylo, kdyby mi klečela u nohou, když to tak řeknu.

Takže zároveň s tím běžným jsi přemýšlel i nad tímhle.

Přesně tak. Nebylo to oddělený, že bych 90 procent času přemýšlel, jak se někde budu vodit za ruku a tak. Samozřejmě měl jsem nějaký pnutí po vztahu, ale vždycky tam byly i ty myšlenky v téhle oblasti. Někdy silnější, někdy slabší.

S tím souvisí i ta čtyřka. Jak probíhalo tvoje uvědomování si BDSM preference?

Říkám, kromě toho úplného počátku, kdy se člověk vůbec tak nějak seznamuje s tou erotikou a tak, přechází z toho dětství do puberty, tak potom už to bylo velmi plynulý. A neoddělitelný.

Plynulý ve smyslu, že zvyšoval tvůj zájem o to? Nebo prohluboval?

Spíš rozšiřoval. Jakoby věci, který jsem si hledal. Ze začátku to byl zájem o tvrdší sex, pak se to transformovalo nebo rozšířilo do představ ponížení té osoby, pak třeba do bičování. Prostě jak si člověk rozšiřoval vůbec to povědomí o tom, co všechno lze, tak se rozšiřovala i ta představa o tom BDSM, když to tak nazvu souhrnně. A samozřejmě, že postupem času jsem se začal víc a víc uvědomovat, že ty dílčí věci nejsou zas tak zajímavý, že jde vždycky jenom o ten projev moci a bezmoci. A začal jsem tak nějak víc uvažovat a víc promýšlet, co mě to na tom baví nebo pohání.

Takže od toho, že jsi na to někde narazil v knížce, jsi průběžně zjišťoval, co všechno je možný, až si to potom aplikoval na sebe, že jsi to zase zúžil na to, co tebe zajímá.

Přesně tak. Postupem jsem se chtěl dobrat toho jádra, protože jedna věc může být jednou vzrušující, podruhé je nudná. V čem je ten rozdíl, co tomu dává ten náboj. Je to ta tvrdost, je to nekompromisnost, nebo působení bolesti? Jednou to, jednou to, záleží prostě na tom partnerovi a jak se to podaří vzájemně vnímat. A postupně jsem došel k názoru, sice mi to trvalo pár let, že to je o tom mít moc, nemuset jí aplikovat, ale prostě aby byla k dispozici.

To je to jádro pro tebe?

No tak v podstatě DS to vyjadřuje to BDSM. Ten SM je spíš takový projev toho fyzičtějšího prožitku. Ty sadistický praktiky, ať už bití, trápení bradavek a podobně, to je dost často opět projev toho potenciálu té libovůle toho svršku, kterým to dává najevo ve fyzické rovině.

Jo, rozumím. A tys říkal, že ti dlouho trvalo, než sis tohle uvědomil?

No tak samozřejmě. Spoustu věcí jsem si utřídil, až když jsem začal něco praktikovat. Ono pokud to se mnou bylo od začátku puberty, tak jako měl jsem problém najít si partnerku.

A bylo to tak, že hledal partnerku a musela zároveň odpovídat i těmhle požadavkům, jinak jsi s ní nebyl?

No, tak ono bylo problém vůbec najít si holku. Já jsem dlouho neměl, protože tím že jsem tíhnul k těmto věcem, zároveň jsem to neměl v hlavě ještě srovnaný, tak jsem dlouho neměl možnost s kým se realizovat. On je to problém i s těma holčinama, který vědí, o co jde, tak ty preferují starší chlapy, který jsou vyzrálejší, se kterýma se cítí bezpečně. No a pak tam byl ten vliv, že jsem měl omezený sociální přístup k lidem, protože opět jsme u toho, že nebyl internet, sociální sítě a tak. Takže 99 procent lidí člověk poznal ve škole nebo nějakém kroužku a co si budem nalhávat, že bych v 15 obcházel holčiny "chceš být moje subka", tak na to jsem asi neměl koule.